

EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS PARLAMENTS

PADOME

**Strasbūrā, 2026. gada 17. jūnijā
(OR. en)**

**2023/0250(COD)
LEX 2524**

**PE-CONS 11/1/26
REV 1**

**JAI 223
COPEN 53
DROIPEN 32
FREMP 62
SOC 91
CODEC 286**

**EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA,
AR KURU GROZA DIREKTĪVU 2012/29/ES,
AR KO NOSAKA NOZIEGUMOS CIETUŠO TIESĪBU,
ATBALSTA UN AIZSARDZĪBAS MINIMĀLOS STANDARTUS
UN AIZSTĀJ PADOMES PAMATLĒMUMU 2001/220/TI**

**EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES
DIREKTĪVA (ES) 2026/...**

(2026. gada 17. jūnijs),

**ar kuru groza Direktīvu 2012/29/ES,
ar ko nosaka noziegumos cietušo tiesību, atbalsta un aizsardzības minimālos standartus
un aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2001/220/TI**

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 82. panta 2. punkta
c) apakšpunktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu¹,

pēc apspriešanās ar Reģionu komiteju,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru²,

¹ OV C, C/2024/1592, 5.3.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/1592/oj>.

² Eiropas Parlamenta 2026. gada 21. maija nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta) un Padomes 2026. gada 8. jūnija lēmums.

tā kā:

- (1) Lai nodrošinātu, ka noziegumos cietušie saņem pienācīgu informāciju, atbalstu un aizsardzību un var piedalīties kriminālprocesā, Savienība ir pieņēmusi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2012/29/ES³.
- (2) Komisija savā 2022. gada 28. jūnija dienestu darba dokumentā par Direktīvas 2012/29/ES izvērtējumu secināja, ka Direktīva 2012/29/ES ir lielā mērā sniegusi gaidītos ieguvumus un tai ir bijusi pozitīva ietekme uz cietušo tiesībām, tomēr konkrētas problēmas ar minētajā direktīvā paredzētajām cietušo tiesībām vēl nav novērstas. Dažas no konstatētajām nepilnībām ir nepietiekama iespēja saņemt informāciju, atbalstu un aizsardzību atbilstoši katra cietušā individuālajām vajadzībām, piedalīties kriminālprocesā vai kriminālprocesa gaitā saņemt lēmumu par kompensāciju no likumpārkāpēja. Šīs Direktīvas 2012/29/ES pārskatīšanas mērķis ir novērst nepilnības, kas konstatētas minētajā izvērtējumā un virknē apspriešanos.
- (3) Cietušie, kas saskaras ar intersekcioņālo diskrimināciju, ir pakļauti lielākam riskam ciest no sekundāras un atkārtotas viktimizācijas. Tāpēc ir svarīgi panākt, ka dalībvalstis Direktīvas 2012/29/ES īstenošanā pievēršas intersekcioņālā diskriminācijā cietušo īpašajām vajadzībām.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/29/ES (2012. gada 25. oktobris), ar ko nosaka noziegumos cietušo tiesību, atbalsta un aizsardzības minimālos standartus un aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2001/220/TI (OV L 315, 14.11.2012., 57. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj>).

- (4) Lai nodrošinātu visaptverošus informācijas kanālus, kas atbilst dažādajām cietušo vajadzībām, kuras saistītas ar viņu tiesībām saņemt informāciju, visiem cietušajiem neatkarīgi no viņu atrašanās vietas Savienībā un nozieguma apstākļiem būtu jāspēj sazināties ar cietušo palīdzības līnijām, izmantojot Savienības vienoto tālruņa numuru 116 006. Minētā Savienības vienotā tālruņa numura ieviešanai nevajadzētu skart esošos valstu tālruņa numurus, tostarp tos palīdzības līniju numurus, kuru darbību nodrošina nevalstiskās organizācijas. Papildus piekļuvei pa tālruni cietušo palīdzības līnijām vajadzētu būt darītām pieejamām ar citām informācijas un sakaru tehnoloģijām, tostarp tiešsaistes lietotnēm un tīmekļa vietnēm. Šādi pakalpojumi var būt darīti pieejami arī tērzētavu formātā. Tīmekļa vietnēs sniegtajā informācijā būtu jāiekļauj arī šajā direktīvā norādītā informācija par izpratnes veicināšanu un komunikāciju par cietušo tiesībām, kas racionalizētu tīmekļa vietnēs sniegto informāciju un novērstu tādu tīmekļa vietņu dublēšanos, kurās sniegta informācija par cietušo tiesībām. Cietušajiem no palīdzības līnijām būtu jāspēj saņemt informāciju par savām tiesībām, saņemt emocionālo atbalstu, un vajadzības gadījumā tām viņi būtu jānosūta uz policiju vai citiem dienestiem, tostarp citām specializētām palīdzības līnijām. Emocionālo atbalstu var saprast kā empātisku pieeju cietušajiem, kura viņiem dod iespēju justies pieņemtiem un drošībā un brīvi izteikties. Šādām palīdzības līnijām cietušie būtu jānosūta arī uz citām specializētām palīdzības līnijām, kas ir minētas Komisijas Lēmumā 2007/116/EK⁴, piemēram, uz saskaņoto tālruņa numuru saistībā ar palīdzības līniju bērniem “116 111”, karsto līniju pazudušu bērnu meklēšanai “116 000” un palīdzības līniju cietušajām no vardarbības pret sievietēm “116 016”.

⁴ Komisijas Lēmums 2007/116/EK (2007. gada 15. februāris) par valsts numuru sērijas, kas sākas ar “116”, rezervēšanu saskaņotajiem numuriem, kuri paredzēti saskaņotajiem pakalpojumiem ar sociālo vērtību (OV L 49, 17.2.2007., 30. lpp., ELI: [http://data.europa.eu/eli/dec/2007/116\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/2007/116(1)/oj)).

Palīdzības līniju sniegtajiem pakalpojumiem vajadzētu būt pieejamiem dalībvalsts oficiālajā valodā vai valodās, ko nosaka tās tiesību akti. Attiecībā uz pakalpojumiem, ko sniedz, izmantojot palīdzības līnijas, dalībvalstīm būtu jācenšas nodrošināt, ka minētie pakalpojumi tiek sniegti vēl vismaz vienā citā valodā, kas attiecīgajā dalībvalstī ir plaši saprotama. Tādā gadījumā papildu valodas izvēle ir jāizdara dalībvalstij, balstoties uz objektīviem kritērijiem. Plaši saprotama valoda ir tāda, ko dalībvalstī izmanto papildus oficiālajai valodai vai valodām un ko var pamatoti uzskatīt par cietušajam saprotamu. Plaši saprotama valoda varētu būt, piemēram, minoritātes valoda dalībvalstī, īpaši neaizsargātu grupu valoda vai valoda, kas tiek plaši lietota starptautiski. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka tādu palīdzības līniju pakalpojumi, kuras cietušajiem sniedz šajā direktīvā noteikto informāciju vai nosūta viņus uz attiecīgajiem dienestiem vai specializētām palīdzības līnijām, izmantojot informācijas un sakaru tehnoloģijas, tiek sniegti valodā, ko cietušie var saprast, ar noteikumu, ka tas ir iespējams vismaz ar rakstiskās un mutiskās tulkošanas tehnoloģijām. Palīdzības līniju darbība būtu jāorganizē droši, panākot, ka informācijas un jo īpaši datu apmaiņa nenotiek tā, ka ir iespējama piekļuve bez pienācīgas atļaujas. Neskarot valstu procedūras, ir svarīgi īstenot pienācīgus drošības pasākumus, lai nepieļautu nekādu neatļautu piekļuvi. Ir svarīgi nodrošināt, ka palīdzības līnijas var sazvānīt ne tikai ar iekšzemes zvaniem uz Savienības vienoto numuru 116 006, bet arī no citas dalībvalsts, jo īpaši cietušie, kuriem nodarīts kaitējums dalībvalstī, kas nav viņu dzīvesvietas dalībvalsts.

Tas būtu jāizdara, piemēram, nodrošinot papildu numuru, uz ko var zvanīt no citas dalībvalsts, lai cietušo savienotu ar palīdzības līniju, kurā cietušajam jāvēršas pēc attiecīgas palīdzības. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka palīdzības līniju sniegtais atbalsts neskar cietušo tiesības saņemt informāciju par savām tiesībām un par attiecīgo lietu un tiesības sazināties ar kompetentajām iestādēm un ar vispārējā vai specializētā cietušo atbalsta dienestiem, izmantojot attiecīgas sakaru un informācijas tehnoloģijas. Palīdzības līniju darbiniekiem, tostarp tajās strādājošajiem brīvprātīgajiem, vajadzētu būt pienācīgi apmācītiem, lai cietušo vajadzībām atbilstošā veidā nodrošinātu augstu pakalpojumu līmeni saskaņā ar jau pastāvošiem kvalitatīva atbalsta standartiem. Palīdzības līnijām būtu jādarbojas saskaņā ar Direktīvā 2012/29/ES, kas grozīta ar šo direktīvu, izklāstītajiem vispārējiem noteikumiem par cietušo atbalsta dienestiem un jārīkojas cietušo interesēs, un tām vajadzētu būt konfidencialām un bezmaksas.

- (5) Ziņošana par noziegumiem Savienībā būtu jāuzlabo, lai cīnītos pret nesodāmību, novērstu atkārtotu viktimizāciju un garantētu, ka dzīvojam drošākā sabiedrībā. Dažkārt cietušie, piemēram, kibernoziegumu gadījumā, nemaz neapzinās, ka ir nozieguma upuri, lai gan vēl cieš no tā. Pret sabiedrības vienaldzīgo attieksmi pret noziegumiem ir jācīnās, veicinot sabiedrības izpratni, palīdzot cietušajiem, samazinot šķēršļus, kas apgrūtina ziņošanu par noziegumiem, un izveidojot drošu vidi, kurā cietušie var ziņot par noziegumu. Tas jo īpaši attiecas uz tiem cietušajiem, kuri, visticamāk, neziņos par noziegumu un kuriem parasti visvairāk nepieciešama aizsardzība. Lai risinātu nepietiekamas ziņošanas problēmu, ir svarīgi arī panākt, ka personām, kuras zina vai kurām godprātīgi ir aizdomas, ka ir izdarīts noziedzīgs nodarījums, ir vieglāk par to ziņot kompetentajām iestādēm.
- (6) Neziņošana un nepietiekama ziņošana par noziedzīgiem nodarījumiem skar visu Savienību un kavē netraucētu Eiropas brīvības, drošības un tiesiskuma telpas darbību. Ziņošana par noziedzīgiem nodarījumiem ietver dažādus posmus, kas noteikti piemērojamos valsts tiesību aktos paredzētajos procesuālajos noteikumos. Minētie pasākumi attiecīgā gadījumā ietver sūdzības iesniegšanu vai kompetento iestāžu rīcību *ex officio*. Ziņošana par noziedzīgiem nodarījumiem būtu jāpadara efektīvāka, lai uzlabotu noziedzības novēršanu un atturētu potenciālos likumpārkāpējus. Tāpēc Direktīva 2012/29/ES būtu jāgroza, lai atvieglotu ziņošanu par noziedzīgiem nodarījumiem ar viegli piekļūstamām, lietotājdraudzīgām informācijas un sakaru tehnoloģijām.

- (7) Lai cietušajiem nodrošinātu faktisku tiesu iestāžu pieejamību, dalībvalstīm būtu jāievieš piekļūstami, lietotājdraudzīgi, droši un viegli pieejami bezmaksas kanāli ziņošanai par noziedzīgiem nodarījumiem. Ziņošanu par noziedzīgiem nodarījumiem klātienē varētu uzskatīt par piemērotāku cita starpā steidzamos gadījumos, piemēram, gadījumos, kas saistīti ar tūlītējiem draudiem, gadījumos, kad ir vajadzīgi tūlītēji pēcpasākumi, gadījumos, kad nekavējoties jānodrošina pierādījumi, vai gadījumos, kad personisks kontakts ir nepieciešams, lai kriminālizmeklēšana dotu rezultātus. Ziņošanu par noziedzīgiem nodarījumiem ar informācijas un sakaru tehnoloģijām varētu uzskatīt par piemērotu cita starpā dažādos gadījumos, kas nav steidzami, un nevardarbīgos noziedzīgos nodarījumos. Vardarbības gadījumi ietver fizisku vai psiholoģisku vardarbību. Nosakot šādas ziņošanas pieejamību, dalībvalstīm būtu jāņem vērā cietušā intereses, izsverot, vai ziņošana tiešsaistē nodrošinātu savlaicīgu kompetentās iestādes veiktu ziņojuma verifikāciju, novērtēšanu vai apstrādi, vai ziņošana tiešsaistē neradītu pierādījumu zaudēšanas vai vājināšanās risku un vai novēlota vai nepietiekama cietušā iztaujāšana nelabvēlīgi neietekmētu lietu.

- (8) Dalībvalstīm būtu jāatvieglo trešo personu veikta ziņošana. Trešo personu veikta ziņošana var būt alternatīva ziņošanai tieši kompetentajām iestādēm un dod cietušajiem iespēju par noziedzīgu nodarījumu godprātīgi informēt pienācīgi apmācītu trešo personu, piemēram, pilsoniskās sabiedrības organizāciju vai nevalstisku organizāciju. Ja iespējams, ar cietušā piekrišanu minētā trešā persona pēc tam informē kompetentās iestādes. Trešo personu veikta ziņošana var atvieglot cietušo piekļuvi tiesu iestādēm konkrētos apstākļos, piemēram, ja viņi baidās no sekām. Tā turklāt palīdz novērst nepietiekamu ziņošanu par noziegumiem. Dalībvalstis var atbalstīt un atvieglot trešo personu veiktu ziņošanu, sekmējot ciešāku sadarbību un dialogu starp kompetentajām iestādēm un tām pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kuras no cietušajiem varētu saņemt informāciju par noziedzīgiem nodarījumiem. Minētā sadarbība un dialogs var iestādēm pavērt iespēju gūt precīzu priekšstatu par noziedzības izplatību vietējā vai sabiedrības līmenī. Trešo personu veikta ziņošana neskar valsts procesuālos noteikumus par ziņošanas un pierādījumu iesniegšanas formalizēšanu. Šāda ziņošana atšķiras no trešo personu veiktas cietušo pārstāvības kriminālprocesā un neskar dalībvalstīs piemērojamos noteikumus par procedūru, kādā kompetentai iestādei jāizlemj, vai konkrētā lietā oficiāli sākt izmeklēšanu.

- (9) Pasākumi, kas veikti, lai aizsargātu cietušos, pirms likumpārkāpējs ir informēts, ka ir ziņots par noziedzīgu nodarījumu, neskar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2012/13/ES⁵ 3. un 6. pantu.
- (10) Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka personas ar ierobežotu brīvību var patiešām ziņot par noziedzīgiem nodarījumiem, kas izdarīti tādās iestādēs kā psihoemocionālās veselības un sociālās aprūpes iestādes, bērnunami, pansionāti un jebkādas citas publiskas vai privātas slēgta tipa iestādes, kuras kontrolē tiesu, administratīva vai cita publiska iestāde, vai privātas iestādēs, kuras minētajām personām nav atļauts atstāt vai kuras tās nevar atstāt pēc saviem ieskatiem.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/13/ES (2012. gada 22. maijs) par tiesībām uz informāciju kriminālprocesā (OV L 142, 1.6.2012., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2012/13/oj>).

- (11) Ir svarīgi, lai visas dalībvalstis izstrādātu efektīvākus mehānismus, ar ko sasniegt tādos noziegumos cietušos, par kuriem netiek ziņots. Neziņošana par noziegumiem ir ievērojama mēroga problēma. Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras 2021. gada apsekojumā “Noziedzība, drošība un cietušo tiesības” konstatēts, ka lielākajā daļā gadījumu cietušie neziņo par noziegumiem. Īpašas bažas tas raisa sakarā ar konkrētu veidu noziegumiem, piemēram, vardarbību ģimenē, un konkrētu kategoriju cietušajiem, jo īpaši vismazāk aizsargātajām personām. Lai risinātu nepietiekamas ziņošanas problēmu, dalībvalstis būtu jāmudina apmainīties ar paraugprakses piemēriem un izsvērt inovatīvus pasākumus, kuru mērķis būtu palielināt ziņošanu par noziegumiem. Šajā sakarā dažas dalībvalstis ir ieviesušas politiku, kuras pamatā ir pieeja “brīvs ieejot, brīvs izejot”, kas cilvēkiem dod iespēju ziņot kompetentajām iestādēm par noziegumu neatkarīgi no sava uzturēšanās statusa un nebaidoties no neatbilstīgas uzturēšanās statusa atklāšanas sekām. Kompetentajām iestādēm būtu jāievēro piemērojamie Savienības noteikumi par datu aizsardzību, jo īpaši princips, ka personas dati būtu jāapstrādā tikai tādā nolūkā, kādā tie ir vākti, ja vien saskaņā ar Savienības vai valsts tiesību aktiem nav juridiska pamata un ja vien apstrāde citādā nolūkā nav demokrātiskā sabiedrībā nepieciešama un samērīga. Atkarībā no apstrādes nolūka kompetentajām iestādēm būtu jāpiemēro attiecīgais datu aizsardzības regulējums, tostarp gadījumos, kad personas dati tiek nosūtīti starp dažādām iestādēm.
- (12) Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka cietušo informēšana par viņu tiesībām saņemt informāciju par kriminālprocesu un cietušo pieprasījums saņemt šādu informāciju tiek pienācīgi reģistrēti.

- (13) Plašam lokam cietušo ar īpašām vajadzībām vajadzētu būt pieejamiem mērķtiecīgiem un integrētiem atbalsta pakalpojumiem. Šādi cietušie var būt ne tikai seksuālā vardarbībā cietušie un vardarbībā dzimuma dēļ, tostarp vardarbībā pret sievietēm un vardarbībā ģimenē cietušie, bet arī cietušie no cilvēku tirdzniecības, organizētās noziedzības, ekspluatācijas, naida nozieguma, terorisma, spīdzināšanas, piespiedu pazušanas un genocīda, noziegumiem pret cilvēci, kara noziegumiem vai agresijas noziegumiem, kā definēts Starptautiskās Krimināltiesas Statūtu 6., 7., 8. un 8.a pantā, kā arī cietušie ar invaliditāti. Seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpes pakalpojumi kā daļa no mērķtiecīgas un integrētas reakcijas uz seksuālā vardarbībā cietušo vajadzībām var ietvert ārkārtas kontracepciju, pēcekspozīcijas profilaksi, seksuāli transmisīvo infekciju testu un aborta iespēju, ja tie ir likumīgi pieejami attiecīgajā dalībvalstī saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp konstitucionālajiem tiesību aktiem un noteikumiem. Tam būtu pilnībā jāsasaskan ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 168. panta 7. punktā paredzēto dalībvalstu atbildību par savas veselības politikas noteikšanu un veselības aprūpes pakalpojumu un medicīniskās aprūpes organizēšanu un sniegšanu.
- (14) Vispārējā atbalsta dienesti ir dienesti, kas izveidoti, lai atbalstītu visus noziegumos cietušos. Specializētā atbalsta dienesti ir dienesti, kas sniedz konkrētām grupām pielāgotus pakalpojumus vai īpaša veida pakalpojumu. Šādus specializētā atbalsta pakalpojumus var sniegt konkrētām cietušo grupām, piemēram, balstoties uz to, kādā noziegumā persona cietusi, vai uz cietušā personības iezīmēm.

- (15) Vispārējā un specializētā atbalsta dienestiem vajadzētu būt cietušajiem viegli un nediskriminējoši pieejamiem pirms kriminālprocesa, tā laikā un attiecīgu laiku pēc tā. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka cietušajiem paredzēto dienestu ģeogrāfiskais sadalījums ir pietiekams, piemēram, jāgādā, lai dienesti ir pieejami arī lauku, attālos un mazapdzīvotos apgabalos, ņemot vērā attiecīgās dalībvalsts ģeogrāfiskās īpatnības un demogrāfisko sastāvu, jānodrošina pienācīgs darba laiks un pakalpojumu sniegšana pa vairākiem kanāliem. Vispārējā un specializētā atbalsta pakalpojumi būtu jākoordinē, jo īpaši izmantojot nosūtījumus, kuru pamatā ir cietušo īpašās vajadzības, tiem vajadzētu būt bez maksas un konfidenciāliem, tostarp pietiekami aizsargātiem pret nepamatotu izpaušanu.
- (16) Krīzes laikā var būt īpaši nepieciešams nodrošināt, ka noziegumos cietušajiem ir pieejami atbalsta pakalpojumi atbilstoši viņu individuālajām vajadzībām. Krīzes dēļ dalībvalstīm varētu būt grūti nodrošināt, ka visi pakalpojumi, kurus parasti sniedz cietušajiem, darbojas pilnībā. Krīzes gadījumā ir svarīgi, lai dalībvalstis nodrošinātu, ka tiek apmierinātas vismaz cietušo individuālās pamatvajadzības. Šādas individuālās pamatvajadzības varētu ietvert neatliekamo medicīnisko palīdzību, patvērumu un fiziskās aizsardzības un psiholoģiskā atbalsta pasākumus.
- (17) Papildu psiholoģiskajam atbalstam cietušajiem, kuriem šāds atbalsts ir vajadzīgs, vajadzētu būt pieejamam tik ilgi, cik nepieciešams, atbilstoši viņu individuālajām vajadzībām, ja īpašā vajadzība pēc psiholoģiskā atbalsta ir konstatēta individuālajā novērtējumā saskaņā ar šo direktīvu.

- (18) Lai novērstu nopietnās sekas, ko rada viktimizācija bērnībā un kas var negatīvi ietekmēt visu cietušā dzīvi, ir būtiski nodrošināt, ka visi cietušie bērni, tostarp bērni, kuriem nodarīts kaitējums, jo viņi bijuši nozieguma liecinieki, saņem augstākā līmeņa atbalstu un aizsardzību. Visām kompetentajām iestādēm būtu jāizmanto bērniem draudzīga pieeja. Turklāt ir svarīgi nodrošināt, ka visneaizsargātākajiem cietušajiem bērniem atbilstoši viņu individuālajām vajadzībām tiek sniegti mērķtiecīgi un integrēti atbalsta un aizsardzības pakalpojumi, kuri ietver koordinētu un sadarbīgu tiesu iestāžu un sociālo dienestu pieeju. Neskarot pastāvošās valsts atbalsta sistēmas, dalībvalstis tiek mudinātas šādus atbalsta un aizsardzības pakalpojumus sniegt vienā ēkā, ja tas varētu uzlabot piekļūstamību, koordināciju un bērna vispārējo labbūtību.
- (19) Cietušajiem dalība tiesas procesā var būt emocionāli grūta un sarežģīta. Tāpēc ir svarīgi, lai cietušajiem, kas atrodas tiesas telpās, tiktu sniegta palīdzība un lai viņi varētu aktīvi piedalīties kriminālprocesā atbilstoši savai lomai tajā. Šajā nolūkā visiem cietušajiem, kam nepieciešama informācija un emocionālais atbalsts tiesas telpās, kur notiek kriminālprocess, jo īpaši smagos noziegumos cietušajiem, būtu jāsaņem praktiska informācija par krimināltiesvedības organizatoriskajiem aspektiem, kā arī emocionālais atbalsts. Emocionālo atbalstu var piedāvāt, piemēram, tiesu darbinieki, apmācīti brīvprātīgie, cietušo atbalsta dienesti un kompetentās iestādes, kā noteikušas dalībvalstis. Šādas palīdzības vajadzībām nav nepieciešams nodrošināt papildu telpas vai pastāvīgu cietušo atbalsta dienestu klātbūtni tiesas telpās.

- (20) Savienībā visiem cietušajiem atbilstoši to statusam kriminālprocesā vajadzētu tikt informētiem par tādiem tiesas procesa gaitā pieņemtiem lēmumiem, kuri uz tiem tieši attiecas. Par šādiem lēmumiem būtu jāuzskata vismaz lēmumi par mutisko un rakstisko tulkošanu tiesas sēdēs un lēmumi par īpašiem aizsardzības pasākumiem, kas pieejami cietušajiem ar īpašām aizsardzības vajadzībām. Cietušajiem vajadzētu būt arī tiesībām pieprasīt pārskatīt lēmumus par viņu tiesībām uz mutisko un rakstisko tulkošanu, tiesībām tikt uzklautiem un tiesībām uz juridisko palīdzību, ja šādi lēmumi tiek pieņemti tiesas sēžu gaitā. Tiesības pieprasīt pārskatīšanu būtu jāīsteno saskaņā ar valsts tiesību aktos noteiktajām procedūrām un atbilstoši cietušā statusam kriminālprocesā. Minētās tiesības neliek dalībvalstīm paredzēt atsevišķu vai jaunu lēmuma apstrīdēšanas mehānismu vai procedūru, ja šāds mehānisms vai procedūra jau pastāv, un tām nevajadzētu nepamatoti pagarināt kriminālprocesu vai to apturēt. Vajadzētu būt iespējai lēmumu pārskatīt tajā pašā instancē un, iespējams, tajā pašā iestādē. Vajadzētu būt arī iespējai pārskatīšanu veikt mutiski tiesvedības laikā, pienācīgi ievērojot cietušā tiesības uz rakstisko un mutisko tulkošanu.

- (21) Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka likumpārkāpējam netiek izpausti personas dati par cietušā dzīvesvietu vai cita līdzvērtīga kontaktinformācija. Izņēmuma gadījumos, kad šādi dati likumpārkāpējam būtu jāsniedz, kompetentajai iestādei novērtējumā par to, vai šādi dati ir jāizpauž, būtu jāņem vērā aizstāvības tiesību īstenošana, pienācīgi ievērojot Direktīvas 2012/13/ES 7. pantu, lai izvairītos no tā, ka tiek skartas aizstāvības tiesības un jebkādas leģitīmas intereses izpaust datus, kas varētu būt svarīgākas par cietušā tiesībām uz personas datu aizsardzību. Izņēmuma gadījumos, kad šādi dati ir jāizpauž, ir svarīgi, lai kompetentās iestādes apsvērtu iespēju veikt pienācīgus aizsardzības pasākumus, kas mazinātu potenciālos psiholoģiskā vai fiziskā kaitējuma riskus cietušajam. Šī direktīva neskar valstu tiesību aktus par pārredzamību un publisku piekļuvi informācijai, kuras pamatā ir dalībvalstu konstitucionālās tradīcijas.

(22) Tiesības uz juridisko palīdzību ir būtiskas, lai nodrošinātu vispārēju tiesu iestāžu pieejamību un pilnvērtīgu cietušo dalību kriminālprocesā, tāpēc tiesības uz juridisko palīdzību būtu jādara pieejamas cietušajiem, kam ir tiesības kļūt par kriminālprocesa pusēm. Tam būtu jāietver arī tie cietušie, kuriem juridiskās palīdzības pieprasījuma iesniegšanas brīdī ir puses statuss, kā arī tie, par kuru oficiālo puses statusu tiks lemts vēlākā procesa posmā, piemēram, situācijā, kad puses statuss tiek piešķirts tikai pēc lēmuma veikt likumpārkāpēja kriminālvajāšanu. Juridiskajai palīdzībai būtu jāsedz izmaksas un izdevumi, kas saistīti ar advokāta palīdzību kriminālprocesā, tostarp izmaksas, kuras radušās pirms puses statusa piešķiršanas. Kad dalībvalstis veic pamatotības pārbaudi un jau ir veikts individuāls novērtējums saskaņā ar šo direktīvu, tās tiek mudinātas ņemt vērā šā novērtējuma rezultātus. Noteiktu kategoriju cietušajiem, piemēram, cietušajiem ar invaliditāti, cietušajiem bērniem vai konkrētu veidu noziegumos cietušajiem, un jo īpaši neaizsargātiem cietušajiem, kam ir tiesības kļūt par kriminālprocesa pusēm, būtu jāpiešķir juridiskā palīdzība, ja viņiem nav pietiekamu līdzekļu. Šīs kategorijas dalībvalstīm būtu jādefinē valsts tiesību aktos. Šī direktīva nerada nekādas tiesības kļūt par pusi kriminālprocesā. Dalībvalstis tiek mudinātas neatkarīgi no cietušo mantiskā stāvokļa vai pamatotības pārbaudes piešķirt juridisko palīdzību personām, kas cietušas no vardarbības dzimuma dēļ, terorisma un cilvēku tirdzniecības.

- (23) Visu cietušo novērtējumi būtu jāveic laikus, pienācīgi, efektīvi un samērīgi saskaņā ar šo direktīvu un valsts procedūrām, kas piemērotas, lai īstenotu šīs direktīvas noteikumus. Valsts procedūras ir svarīgas nolūkā nodrošināt, ka atbalsta un aizsardzības pasākumi ir pielāgoti cietušā individuālajām vajadzībām un apstākļiem un ka kompetentās iestādes valsts, reģionālā vai vietējā līmenī var noteikt novērtējumu praktisko organizāciju, tostarp to veikšanai vispiemērotākās iestādes vai struktūras. Ir būtiski nodrošināt, ka cietušie saņem savām individuālajām vajadzībām atbilstošu atbalstu un aizsardzību. Cietušo atbalsta un aizsardzības vajadzību individuālais novērtējums būtu jāveic tik ilgi, cik nepieciešams, atkarībā no cietušo individuālajām vajadzībām. Tas nozīmē, ka minēto novērtējumu var veikt posmos, piemēram, dažiem cietušajiem būs tikai kontakts ar policijas iestādi, savukārt citiem cietušajiem būs vēl citi individuālā novērtējuma posmi. Visi cietušie būtu jāvērtē pēc iespējas agrīnā posmā, piemēram, pirmajā saziņā ar kompetentajām iestādēm, tādām kā tiesībaizsardzības un kriminālvajāšanas iestādes, kuru personālam vajadzētu būt pienācīgi apmācītam, lai nodrošinātu, ka visneaizsargātākos cietušos identificē jau procesa sākumā. Cietušie, kam ir vajadzīgs padziļināts novērtējums, būtu jāvērtē attiecīgā gadījumā sadarbībā vai koordinācijā ar attiecīgajām iestādēm un struktūrām, kā arī ar vispārējā un specializētā atbalsta dienestiem, tostarp paredzot nosūtīšanu uz tiem, atkarībā no cietušo individuālajām vajadzībām un procedūras posma. Šādi dienesti un tiesībaizsardzības iestādes var vislabāk novērtēt cietušo labbūtības stāvokli. Saziņa ar palīdzības līnijām nav uzskatāma par pirmo saziņu ar kompetentajām iestādēm.

Attiecīgās iestādes un struktūras var ietvert kompetentās tiesu un tiesībsardzības iestādes, kas strādā ar cietušajiem, kā arī tās, kas ir atbildīgas par aizsardzības pasākumu pieņemšanu. Cietušā vajadzību individuālajā novērtējumā būtu jāvērtē ne vien cietušā vajadzības pēc aizsardzības, bet arī vajadzības pēc atbalsta. Ir būtiski identificēt cietušos, kuriem ir vajadzīgs īpašs atbalsts, lai mērķtiecīgs atbalsts, piemēram, psiholoģiskais atbalsts, tiktu sniegts tiem, kam tas ir vajadzīgs. Vērtējot cietušā atbalsta un aizsardzības vajadzības, galvenā uzmanība būtu jāpievērš tam, lai būtu nosargāta cietušā drošība un būtu piedāvāts mērķtiecīgs atbalsts un aizsardzība, cita starpā ņemot vērā arī cietušā individuālos apstākļus, nozieguma ietekmi un to, cik neaizsargāts ir konkrētais cietušais. Konkrētāk, individuālajā novērtējumā būtu jāņem vērā cietušā personu raksturojošas iezīmes, tostarp attiecīga diskriminācijas pieredze, tostarp tad, ja tās pamatā ir interseksionāli iemesli, piemēram, dzimums, tostarp dzimumidentitāte, vecums, invaliditāte, uzturēšanās statuss, reliģija vai pārliecība, valoda, rase, sociālā vai etniskā izcelsme un seksuālā orientācija. Uz pieejamās informācijas pamata individuālajā novērtējumā būtu jāņem vērā arī riski, ko rada likumpārkāpējs, kurš varētu būt iepriekš rīkojies vardarbīgi, izmantojis ieročus vai lietojis narkotikas un tādējādi radījis lielāku risku cietušajiem, kā arī situācijas, kurās cietušie ir atkarīgi no likumpārkāpēja, piemēram, finansiāli. Individuālais novērtējums būtu jāveic cietušā interesēs, nepieļaujot sekundāru vai atkārtotu viktimizāciju. Attiecīgā un piemērotā gadījumā individuālajā novērtējumā būtu pienācīgi jāņem vērā cietušā ģimenes locekļu atbalsta un aizsardzības vajadzības.

(24) Pēc novērtējuma, kurā vērtē cietušo vajadzību pēc aizsardzības, cietušajiem, kam ir vajadzīga fiziska aizsardzība, īpaši cietušajiem dzīvībai bīstamās situācijās, būtu jāspēj to saņemt konkrētajai situācijai pielāgotā veidā. Starp fiziskās aizsardzības pasākumiem vajadzētu būt tiesībaizsardzības iestāžu vai citu fizisko aizsardzību nodrošinošu iestāžu darbinieku klātbūtnei, pasākumiem, ar ko likumpārkāpēju nošķir no cietušā, pamatojoties uz valsts izsniegtu lieguma, ierobežojošu vai aizsardzības rīkojumu vai izmantojot nosūtīšanu uz patvērumiem vai citiem pagaidu mājokļiem. Šādus pasākumus var noteikt krimināltiesiskā, administratīvā vai civiltiesiskā kārtā. Dalībvalstīm būtu jāpanāk, ka attiecīgās kompetentās iestādes ir labāk informētas par šādu aizsardzības pasākumu pieejamību, un jānodrošina, ka cietušie ir informēti gan par šādu pasākumu pieejamību, gan par savām tiesībām pieteikties uz tiem. Patvērumiem un citiem piemērotiem pagaidu mājokļiem, kas paredzēti cietušajiem, ir būtiska loma cietušo aizsardzībā pret vardarbību. Tās ir drošas ārkārtas izmitināšanas vietas, kur cietušie var rast patvērumu no vardarbības un saņemt atbalstu, lai varētu sākt jaunu dzīvi brīvi no vardarbības. Dalībvalstīm ir saistoša arī Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/1385⁶, un attiecīgi tām ir jāizveido īpašas patversmes un citi piemēroti pagaidu mājokļi personām, kas cietušas no vardarbības ģimenē un seksuālas vardarbības, jo tie minētajiem cietušajiem ir pamatpakalpojumi.

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/1385 (2024. gada 14. maijs) par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanu (OV L, 2024/1385, 24.5.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj>).

- (25) Tiklīdz kriminālprocesa gaitā ir pieņemts lēmums par kompensāciju cietušajam, likumpārkāpējam piešķirtā kompensācija būtu jāizmaksā bez nepamatotas kavēšanās. Kavēšanos rēķina no galīgā maksājuma termiņa pēdējās dienas, un to uzskata par “nepamatotu”, ja tā pārsniedz to, ko varētu pamatoti sagaidīt, ņemot vērā lietas apstākļus. Šajā direktīvā minētā piešķirtā kompensācija ir kompensācija, kas piešķirta pēc galīgā lēmuma par kompensāciju. Dalībvalstīs vajadzētu būt ieviestiem pienācīgiem izpildes vai izpildes panākšanas pasākumiem, ar ko cietušajiem var palīdzēt minētās piešķirtās kompensācijas saņemšanā. Šādi izpildes vai izpildes panākšanas pasākumi cita starpā varētu ietvert līdzekļu konfiskāciju, izpildes panākšanu, ko veic tiesu izpildītāji, ieturējumus no ienākumiem vai publiskiem maksājumiem vai citādas civiltiesiskas vai krimināltiesiskas procedūras, kuras nodrošina galīgā lēmuma par kompensāciju izpildes panākšanu. Dalībvalstīm ir rīcības brīvība attiecībā uz to, vai saskaņā ar valsts tiesību aktiem cietušajam piešķirto kompensāciju pilnīgi vai daļēji izmaksāt avansā. Kompensācijas avansa maksājuma iespēja neliek dalībvalstīm izveidot jaunus kompensācijas mehānismus vai darboties kā primārajām kompensācijas maksātājām.
- (26) Kompetentās iestādes saglabā pilnīgu diskreciju tādu pasākumu noteikšanā, kas ir piemēroti, lai mazinātu grūtības, ar kurām saskaras cietušie, kas dzīvo dalībvalstī, kura nav noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas dalībvalsts.

(27) Smagu noziedzīgu nodarījumu slavināšana, kā definēts valsts tiesību aktos, piemēram, publiska provokācija izdarīt teroristu nodarījumu, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2017/541⁷ 5. pantā, vai cieņas apliecināšana smaga noziedzīga nodarījuma izdarītājam var atņemt cietušajiem cieņu un radīt viņiem jaunas ciešanas vai kaitējumu. Šādiem cietušajiem vajadzētu būt piekļuvei šajā direktīvā paredzētajiem atbalsta un aizsardzības pasākumiem. Šādi noziegumi var cietušos padarīt īpaši neaizsargātus pret sekundāru un atkārtotu viktimizāciju, iebiedēšanu un atriebību. Publiska provokācija izdarīt teroristu nodarījumu, kas cita starpā ietver terora aktu slavināšanu, ir noziedzīgs nodarījums saskaņā ar Direktīvu (ES) 2017/541. Turklāt publiska kūdīšana uz rasistiskām vai ksenofobiskām darbībām vai genocīda, noziegumu pret cilvēci vai kara noziegumu publiska attaisnošana, noliegšana vai rupja banalizēšana ir noziedzīgi nodarījumi saskaņā ar Padomes Pamatlēmumu 2008/913/TI⁸. Šī direktīva neprasa dalībvalstīm noteikt kriminālatbildību par smagu noziedzīgu nodarījumu slavināšanu vai kriminālatbildību par naida runu vai naida noziegumiem. Padomes 2023. gada 4. decembra secinājumos par to, kā uzlabot atbalstu terorismā cietušajiem un viņu atzīšanu, ir iekļauts vērtīgs saraksts ar paraugpraksēm un pasākumiem labākai šādā noziegumā cietušo aizsardzībai. Ir svarīgi, lai dalībvalstis veiktu arī pasākumus nolūkā atbalstīt citu veidu noziegumos cietušos, piemēram, no seksuālas vardarbības cietušos, kas saskaras ar augstu sekundāras viktimizācijas risku un šādu nodarījumu slavināšanas dēļ var ciest no papildu kaitējuma un cieņas atņemšanas.

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/541 (2017. gada 15. marts) par terorisma apkarošanu un ar ko aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2002/475/TI un groza Padomes Lēmumu 2005/671/TI (OV L 88, 31.3.2017., 6. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2017/541/oj>).

⁸ Padomes Pamatlēmums 2008/913/TI (2008. gada 28. novembris) par krimināltiesību izmantošanu cīņā pret noteiktiem rasisma un ksenofobijas veidiem un izpausmēm (OV L 328, 6.12.2008., 55. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2008/913/oj).

- (28) Līdzekļi, kas cietušajiem un viņu ģimenes locekļiem dod iespēju izvairīties no kontakta ar likumpārkāpēju, var ietvert mobilu aizslietņu tiesas telpās pieejamību.
- (29) Amatpersonām, kas varētu personiski saskarties ar cietušajiem, vajadzētu būt piekļuvei regulārai un pietiekamai apmācībai par Direktīvas 2012/29/ES īstenošanu, kas atbilst viņu saskarsmei ar cietušajiem, un šādu regulāru un pietiekamu apmācību saņemt. Šāda apmācība ir īpaši svarīga policijas darbiniekiem, tiesu personālam, tiesnešiem, prokuroriem, advokātiem un tiem, kas sniedz cietušo atbalsta un atjaunojošās justīcijas pakalpojumus, kā arī veselības aprūpes speciālistiem, ciktāl viņi nonāk saskarsmē ar cietušajiem. Kompetento iestāžu apmācībai vajadzētu būt efektīvai un starpdisciplinārai, un tai būtu jāizmanto jaunās tehnoloģijas, lai veicinātu iesaisti un mijiedarbību. Apmācības programmās ir svarīgi aptvert tādus jautājumus kā cietušajam nodarītā kaitējuma identificēšana, sekundāras un atkārtotas viktimizācijas nepieļaušana, cietušā vajadzībām atbilstoša un iejūtīga saziņa, adekvātu atbalsta un aizsardzības pasākumu izvēle, kā arī efektīva koordinācija un nosūtīšana uz cietušo atbalsta dienestiem. Apmācībai vajadzētu būt dzimumsensitīvai un ņemt vērā invaliditāti, bērna vajadzības un traumas. Apmācības rezultativitāti var uzlabot, sadarbojoties ar nevalstiskajām organizācijām, tostarp cietušo asociācijām un pilsoniskās sabiedrības organizācijām. Ir svarīgi veicināt savstarpēju mācīšanos un labas prakses apmaiņu starp dalībvalstu iestādēm, tostarp tiesu un tiesībsardzības iestādēm, un cietušo atbalsta organizācijām, lai nodrošinātu labāku atbalstu un aizsardzību cietušajiem, kā arī iesaistīto iestāžu un organizāciju koordinēšanu. Par labu praksi tiek uzskatītas īpašas pamatnostādnes un kontrolsaraksti tiesībsardzības amatpersonām. Apmācībā vajadzētu aplūkot arī kibernetizāciju, lai personas, kas nonāk saskarsmē ar kibernetizāciju cietušajiem, varētu reaģēt uz to īpašajām vajadzībām.

- (30) Neskatoties uz to, ka kopš stājusies spēkā Direktīva 2012/29/ES, ir panākti nopietni uzlabojumi, fakti liecina, ka bieži cietušie joprojām nepietiekami zina savas tiesības, tāpēc vajinās minētās direktīvas efektivitāte un cietušie neuzdrošinās ziņot par noziegumu. Tāpēc ir ārkārtīgi svarīgi dalībvalstīm rīkot izpratnes veicināšanas kampaņas, lai cietušie labāk zinātu, kādas ir viņu tiesības saskaņā ar Direktīvu 2012/29/ES, kas grozīta ar šo direktīvu, un attiecīgā gadījumā citas tiesības saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Dalībvalstīm būtu pienācīgi jāstrādā arī pie izpratnes veicināšanas sabiedrībā kopumā, tostarp skolās. Šādas kampaņas varētu rīkot, izmantojot dažādas komunikācijas metodes, piemēram, medijus, tostarp sociālos medijus, plakātus sabiedriskajā transportā, bukletus tiesās, slimnīcās un policijas iecirkņos vai mobilās lietotnes. Turklāt dalībvalstīm būtu jāuzlabo to vietu atpazīstamība, kur cietušie var vērsties un saņemt palīdzību attiecībā uz to, kā īstenot savas tiesības saskaņā ar šo direktīvu, piemēram, būtu jāizveido virziena norādes vai jāizveido publiski pieejami saraksti un reģistri, kur norādītas, piemēram, akreditētas atbalsta organizācijas vai advokāti. Ir svarīgi, ka dalībvalstis cenšas ieviest šādus pasākumus vienādā mērā visiem noziegumu veidiem. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka ir labāki pasākumi, kas pievēršas to cietušo vajadzībām, kuriem šķēršļi saziņai ir lielāki nekā citiem cietušajiem, tostarp tādiem cietušajiem, kas dzīvo dalībvalstī, kura nav nozieguma izdarīšanas dalībvalsts, cietušajiem ar invaliditāti un cietušajiem bērniem.

- (31) Cietušie nevar faktiski izmantot savas tiesības uz informāciju, atbalstu un aizsardzību atbilstoši savām individuālajām vajadzībām, ja viņu valstu tiesu sistēmās ir nepietiekama sadarbība un koordinācija starp struktūrām, kuras nonāk saskarsmē ar cietušajiem. Bez ciešas sadarbības un koordinācijas starp attiecīgajām ieinteresētajām personām, piemēram, centrālajām iestādēm saskaņā ar dalībvalstu iekšējo struktūru un kompetenču sadalījumu tajās, tiesībaizsardzības iestādēm, kriminālvajāšanas iestādēm, tiesu iestādēm, aizturēšanas iestādēm, atjaunojošās justīcijas dienestiem un cietušo atbalsta dienestiem, kas norit, apspriežoties ar attiecīgajām profesionālajām organizācijām un pilsoniskās sabiedrības organizācijām, cietušajiem ir grūti faktiski īstenot savas tiesības saskaņā ar Direktīvu 2012/29/ES. Šādā sadarbībā un koordinācijā ir aicinātas iesaistīties arī citas iestādes, piemēram, veselības aprūpes, izglītības un sociālo pakalpojumu dienesti, kā arī nevalstiskās organizācijas. Tas ir sevišķi svarīgi attiecībā uz cietušajiem bērniem.

- (32) Reaģējot uz Direktīvas 2012/29/ES novērtējumā konstatētajām nepilnībām, dalībvalstīm būtu jāizstrādā un jāīsteno īpaši protokoli vai pamatnostādnes. Minētie protokoli vai pamatnostādnes ir būtiski, lai nodrošinātu, ka cietušie saņem informāciju par savām tiesībām un savu lietu un tiem veic pienācīgu novērtējumu, lai tie varētu saņemt atbalstu un aizsardzību, kas atbilst katra cietušā individuālajām vajadzībām, kuras ar laiku var mainīties. Protokoli vai pamatnostādnes var būt saistoši vai nesaistoši, un var būt noteikti veidā, kas vislabāk atbilst valsts tiesiskajai kārtībai un tiesu sistēmas organizācijai dalībvalstīs. Adresātiem protokoli vai pamatnostādnes, kad tie tiek īstenoti, būtu jāievēro. Minētajiem protokoliem vai pamatnostādnēm būtu jāaptver Direktīvā 2012/29/ES, kas grozīta ar šo direktīvu, paredzēto to pakalpojumu un pasākumu organizēšana, ko veic kompetentās iestādes un citas personas, kas ir saskarsmē ar cietušajiem, informācijas sniegšana cietušajiem, ziņošanas par noziegumiem atvieglošana visneaizsargātākajiem cietušajiem, tostarp ieslodzījumā vai slēgta tipa iestādēs, piemēram, institucionālās aprūpes iestādēs, esošiem cietušajiem, cietušo vajadzību individuālais novērtējums un sadarbība starp atbalsta dienestiem. Attiecībā uz informācijas sniegšanu cietušajiem ir svarīgi nodrošināt, ka šāda informācija ir vienkārša un viegli saprotama, savlaicīga, atkārtota laika gaitā, dažādos formātos, tostarp sniegta mutiski, rakstiski un digitāli.

Attiecībā uz ziņošanu par noziegumiem, tostarp attiecībā uz personām, kurām ir atņemta brīvība vai kuru brīvība ir ierobežota, protokoliem vai pamatnostādnēm būtu jāaptver cietušo piekļuve informācijai par savām tiesībām, atbalstam un aizsardzībai atbilstoši viņu vajadzībām, kā arī noziegumu ziņošanas metodes. Protokoliem vai pamatnostādnēm būtu visaptverošā veidā, bet neminot konkrētas atsevišķas lietas, jāsniedz vispārīgi norādījumi par Direktīvā 2012/29/ES, kas grozīta ar šo direktīvu, paredzēto pakalpojumu, tostarp vispārējā un specializētā atbalsta pakalpojumu, un darbību organizēšanu. Protokolu vai pamatnostādņu pamatā var būt jau pastāvošas metodes, ko dalībvalstīs izmanto sadarbībai un koordinācijai starp kompetentajām iestādēm un citām personām, kuras nonāk saskarsmē ar cietušajiem.

- (33) Lai cietušie varētu raiti un mūsdienīgi īstenot savas tiesības, dalībvalstīm būtu jādod viņiem iespēja ar kompetentajām valsts iestādēm sazināties elektroniski, izmantojot informācijas un sakaru tehnoloģijas. Šādas informācijas un sakaru tehnoloģijas varētu ietvert, piemēram, e-pastu, reāllaika tērzēšanu, videozvanus un tiešsaistes portālus ar piekļuvi informācijai reģistrētiem dalībniekiem. Dalībvalstis var brīvi izlemt, kuri sakaru līdzekļi ir vispiemērotākie attiecībā uz dažādiem šīs direktīvas noteikumiem. Cietušajiem vajadzētu būt iespējai izmantot informācijas un sakaru tehnoloģijas, ar ko sazināties ar cietušo palīdzības līnijām, saņemt rakstisku apstiprinājumu par oficiālu sūdzību, ziņot par noziegumu tiešsaistē saskaņā ar šajā direktīvā izklāstītajiem nosacījumiem un, ja iespējams, iesniegt pierādījumus. Turklāt cietušajiem vajadzētu būt iespējai izmantot piekļūstamas, drošas un lietotājdraudzīgas informācijas un sakaru tehnoloģijas, ja tādas ir pieejamas, lai sazinātos ar kompetentajām iestādēm un atbalsta dienestiem. Jo īpaši tiem būtu jāspēj izmantot šādas tehnoloģijas, ja tādas ir pieejamas, lai no pirmās saziņas ar kompetentajām iestādēm saņemtu informāciju par savām tiesībām, saņemtu informāciju par savu lietu, tostarp iespēju tikt informētiem par likumpārkāpēja atbrīvošanu vai izbēgšanu no ieslodzījuma, un pēc pieprasījuma saņemt oficiālas sūdzības rakstiskā apliecinājuma tulkojumu.

No pirmās saziņas ar kompetento iestādi informāciju var sniegt elektroniski standarta formātā. Cietušajiem būtu jāspēj izvēlēties kādu no saziņas metodēm, kas tiem darītas pieejamas, un attiecīgā gadījumā dalībvalstīm būtu šādas informācijas un sakaru tehnoloģijas jānodrošina kā alternatīva “klātienē” saziņas metodei, taču to neaizstājot. Cietušajiem, ja viņi to vēlas, arī turpmāk vajadzētu būt pieejamai “klātienē” saziņas metodei, tostarp ar kompetentajām iestādēm un atbalsta dienestiem. Ja dalībvalstu sistēmās ir jāizmanto īpašas elektroniskās identifikācijas un paraksta metodes, minētajām sistēmām būtu jānodrošina cietušajiem, kas ir citu dalībvalstu iedzīvotāji, vienlīdzīgas piekļuves iespējas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 910/2014⁹.

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 910/2014 (2014. gada 23. jūlijs) par elektronisko identifikāciju un uzticamības pakalpojumiem elektronisko darījumu veikšanai iekšējā tirgū un ar ko atceļ Direktīvu 1999/93/EK (OV L 257, 28.8.2014., 73. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/910/oj>).

- (34) Tādos noziegumos cietušie, kuri izdarīti dalībvalstī, kas nav viņu dzīvesvietas dalībvalsts, varētu nebūt spējīgi dot piekrišanu savu personas datu apstrādei, piemēram, situācijās, kad cietušais ir smagi ievainots, vai tūlīt pēc teroristu uzbrukuma. Šādos gadījumos dalībvalstij, kurā nozieguma izdarīts, būtu jāspēj bez cietušā piekrišanas apstrādāt viņa personas datus, tostarp minētos personas datus nosūtīt kompetentajām iestādēm cietušā dzīvesvietas dalībvalstī, saskaņā ar piemērojamiem Savienības tiesību aktiem, jo īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/679¹⁰ 6. panta 1. punktu. Tiesībaizsardzības nolūkos piemēro Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2016/680¹¹.

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>).

¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/680 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu kriminālsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI (OV L 119, 4.5.2016., 89. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/680/oj>).

- (35) Lai nodrošinātu faktisku šajā direktīvā paredzēto pasākumu piemērošanu, dalībvalstīm būtu jānodrošina šim nolūkam pietiekami cilvēkresursi un finanšu resursi. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš cietušo palīdzības līniju izveidei, raitas vispārējā un specializētā atbalsta dienestu darbības nodrošināšanai, juridiskās palīdzības sniegšanai un cietušo atbalsta un aizsardzības vajadzību individuālajam novērtējumam, tostarp gadījumos, kad šādus pakalpojumus sniedz nevalstiskās organizācijas.

- (36) Savienība un dalībvalstis ir pievienojušās ANO Konvencijai par personu ar invaliditāti tiesībām¹² (“ANO konvencija”), un tām ir saistoši ANO konvencijā noteiktie pienākumi, kas ietilpst to attiecīgajā kompetencē. ANO konvencijas 13. pants paredz, ka konvencijas dalībvalstīm jānodrošina faktiskā tiesas pieejamība personām ar invaliditāti vienlīdzīgi ar citiem, tātad tām ir jānodrošina piekļūstamība un saprātīgi pielāgojumi, kā arī procesuāli pielāgojumi, lai cietušie ar invaliditāti varētu izmantot savas cietušo tiesības vienlīdzīgi ar citiem. ANO konvencijas 2. pantā “saprātīgs pielāgojums” definēts kā “vajadzīgās un atbilstošās izmaiņas un korekcijas – ja tās konkrētā gadījumā ir nepieciešamas un neuzliek nesamērīgu vai nepamatotu slogu –, lai nodrošinātu, ka personas ar invaliditāti vienlīdzīgi ar citiem var izmantot vai īstenot visas cilvēktiesības un pamatbrīvības”. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/882¹³ I pielikumā noteiktās produktu un pakalpojumu piekļūstamības prasības var atvieglot ANO konvencijas īstenošanu un nodrošināt Direktīvā 2012/29/ES noteikto cietušo tiesību piekļūstamību cietušajiem ar invaliditāti.

¹² OV L 23, 27.1.2010., 37. lpp.

¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/882 (2019. gada 17. aprīlis) par produktu un pakalpojumu piekļūstamības prasībām (OV L 151, 7.6.2019., 70. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj>).

The ANO konvencijas 13. pantā ir minēta “procesuāla pielāgojuma” nodrošināšana kā līdzeklis, ar ko veicināt personu ar invaliditāti efektīvu līdzdalību kriminālprocesā, bet jēdziens nav definēts. Noderīgas vadlīnijas šajā sakarā ir atrodamas Apvienoto Nāciju Organizācijas Personu ar invaliditāti tiesību komitejas 2020. gada starptautiskajos principos un vadlīnijās par tiesu iestāžu pieejamību personām ar invaliditāti. Saskaņā ar minētajām vadlīnijām “procesuāli pielāgojumi” nozīmē visas vajadzīgās un pienācīgās izmaiņas un korekcijas tiesas pieejamības kontekstā, kas izdarītas, lai nodrošinātu personu ar invaliditāti līdzdalību vienlīdzīgi ar citiem. Tas var ietvert starpniekus vai koordinatorus, procedūras korekcijas un saziņas atbalstu. Procesuālos pielāgojumus neierobežo nesamērīga vai nepamatota sloga jēdziens.

- (37) *Eurojust* būtu jānodrošina ar cietušo tiesībām saistītu pieprasījumu pienācīga izskatīšana atbilstoši savām pilnvarām saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/1727¹⁴.

¹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1727 (2018. gada 14. novembris) par Eiropas Savienības Aģentūru tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās (*Eurojust*) un ar ko aizstāj un atceļ Padomes Lēmumu 2002/187/TI (OV L 295, 21.11.2018., 138. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1727/oj>).

- (38) Lai nodrošinātu pilnīgas zināšanas par cietušo tiesībām Savienībā un lai sekotu līdzi Direktīvas 2012/29/ES, kas grozīta ar šo direktīvu, īstenošanai, ir būtiski vākt precīzus un saskanīgus datus un savāktos datus un statistiku savlaicīgi publicēt. Ir gaidāms, ka, ieviešot dalībvalstīm prasību saskaņotā veidā vākt un reizi trijos gados ziņot Komisijai pēc dzimuma, vecuma grupas un, ja iespējams un vajadzīgs, pēc cietušā un likumpārkāpēja attiecībām un nodarījuma veida sadalītus un centrālā līmenī pieejamus datus par noziegumos cietušajiem, tiks sperts nozīmīgs solis ceļā uz datus balstītu politiku un stratēģiju pieņemšanu. Dati par attiecībām starp cietušo un likumpārkāpēju un nodarījuma veidu palīdz identificēt grūtāk pamanāmos rīcības modeļus, uzlabot izpratni par riska dinamiku un identificēt neaizsargātas grupas. Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra arī turpmāk palīdz Komisijai un dalībvalstīm vākt, sagatavot un izplatīt statistikas datus par cietušajiem, kā arī ziņot datus, kas pieejami centrālā līmenī un parāda to, kā cietušie piekļuvuši Direktīvā 2012/29/ES, kas grozīta ar šo direktīvu, noteiktajām tiesībām.
- (39) Dalībvalstis ir atzinušas, ka, lai nodrošinātu darbību konsekveci un rezultativitāti attiecībā uz cietušo tiesību politiku, kas ir transversāla daudzās dažādās politikas jomās, Komisija ir iecēlusi cietušo tiesību koordinatoru, kas atbild par cietušo tiesību platformas raitas darbības nodrošināšanu, un ir apņēmusies ar minēto koordinatoru konstruktīvi sadarboties.

- (40) Saskaņā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu šajā direktīvā paredzēto tiesību pārkāpuma gadījumā ir jābūt pieejamai efektīvai tiesību aizsardzībai. Turklāt Savienības tiesību efektivitātes princips paredz, ka valsts procesuālie tiesību akti nepadara neiespējamu un pārmērīgi neapgrūtina Savienības tiesību aktos paredzēto tiesību īstenošanu.
- (41) Šī direktīva ir piemērojama visiem visos noziegumos cietušajiem un neskar konkrētākus noteikumus, kas ietverti citos Savienības tiesību aktos, kuri risina īpašās vajadzības, kādas ir konkrētu kategoriju cietušajiem, piemēram, tiem, kas cietuši no cilvēku tirdzniecības, seksuālas vardarbības, bērnu seksuālas izmantošanas, tostarp materiāliem, kuros atspoguļota seksuāla vardarbība pret bērniem, no vardarbības pret sievietēm, vardarbības ģimenē un no terorisma.
- (42) Ņemot vērā to, ka šīs direktīvas mērķus nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, jo tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās ir jāatvieglo, nodrošinot pārliecību par vienlīdzīgu piekļuvi cietušo tiesībām neatkarīgi no tā, kurā vietā Savienībā tika izdarīts noziegums, bet plānoto pasākumu mēroga un ietekmes dēļ minētos mērķus var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību (LES) 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minēto mērķu sasniegšanai.

- (43) Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā Nr. 22 par Dānijas nostāju, kas pievienots LES un LESD, Dānija nepiedalās šīs direktīvas pieņemšanā un Dānijai šī direktīva nav saistoša un nav jāpiemēro.
- (44) Saskaņā ar 3. pantu un 4.a panta 1. punktu Protokolā Nr. 21 par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots LES un LESD, Īrija 2023. gada 27. oktobra vēstulē ir paziņojusi, ka vēlas piedalīties šīs direktīvas pieņemšanā un piemērošanā.
- (45) Tāpēc Direktīva 2012/29/ES būtu attiecīgi jāgroza,

IR PIENĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

1. pants

Grozījumi Direktīvā 2012/29/ES

Direktīvu 2012/29/ES groza šādi:

1) iekļauj šādu pantu:

“3.a pants

Cietušo palīdzības līnijas

1. Dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai izveidotu piekļūstamas, lietotājdraudzīgas, drošas, bezmaksas un konfidenciālas cietušo palīdzības līnijas.
Minētās palīdzības līnijas:
 - a) sniedz cietušajiem 4. panta 1. punktā minēto informāciju;
 - b) piedāvā emocionālo atbalstu;
 - c) vajadzības gadījumā nosūta cietušos uz attiecīgajiem dienestiem, tostarp vispārēja un specializēta atbalsta dienestiem vai specializētas palīdzības līnijām.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka papildus jebkādiem pastāvošiem valsts tālruņa numuriem 1. punktā minētās palīdzības līnijas ir sasniedzamas, izmantojot Savienības vienoto tālruņa numuru iekšzemes zvaniem “116 006”. Dalībvalstis arī nodrošina, ka šādi pakalpojumi tiek sniegti, izmantojot citas drošas un piekļūstamas informācijas un sakaru tehnoloģijas, tostarp tiešsaistes lietotnes un tīmekļa vietnes.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka papildus Savienības vienotajam numuram palīdzības līnijas ir sasniedzamas, izmantojot īpašu numuru starptautiskiem zvaniem, ko var izmantot cietušie, kuriem kaitējums nodarīts dalībvalstī, kas nav viņu dzīvesvietas dalībvalsts. Šādiem starptautiskiem zvaniem nav obligāti jābūt bezmaksas.
4. Dalībvalstis nodrošina, ka 1. punktā minēto to palīdzības līniju sniegtie pakalpojumi ir pieejami to oficiālajā valodā vai valodās, ko nosaka valsts tiesību akti. Dalībvalstis cenšas nodrošināt, ka minētie pakalpojumi tiek sniegti vēl vismaz vienā citā valodā, kas attiecīgajā dalībvalstī ir plaši saprotama.
5. Ja 1. punkta a) un c) apakšpunktā minētos pakalpojumus sniedz, izmantojot informācijas un sakaru tehnoloģijas, dalībvalstis nodrošina, ka minētie pakalpojumi ir pieejami valodā, ko cietušais var saprast, piemēram, izmantojot rakstiskās un mutiskās tulkošanas tehnoloģijas.
6. Palīdzības līnijas var izveidot valsts vai nevalstiskas organizācijas, un tās var būt veidotas uz profesionāliem vai brīvprātīgiem pamatiem.
7. Dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka palīdzības līnijas sniedz kvalitatīvu un piekļūstamu atbalstu cietušajiem pienācīgā darbalaikā.
8. Dalībvalstis nodrošina, ka palīdzības līniju darbinieki ir pienācīgi apmācīti.”;

2) iekļauj šādu pantu:

“5.a pants

Ziņošana par noziedzīgiem nodarījumiem

1. Dalībvalstis nodrošina, ka cietušie var ziņot kompetentajām iestādēm par noziedzīgiem nodarījumiem, izmantojot bezmaksas, piekļūstamus, lietotājdraudzīgus, drošus un viegli pieejamus kanālus.

Papildus ziņošanai par noziedzīgiem nodarījumiem klātienē dalībvalstis nodrošina, ka par noziedzīgiem nodarījumiem kompetentajām iestādēm var ziņot, izmantojot bezmaksas, piekļūstamas, drošas un lietotājdraudzīgas informācijas un sakaru tehnoloģijas, vismaz gadījumos, kas nav steidzami, un nevardarbīgiem noziedzīgiem nodarījumiem, ar noteikumu, ka šāda ziņošana ir cietušo interesēs.

Ja dalībvalsts paredz iespēju par noziedzīgiem nodarījumiem ziņot, izmantojot informācijas un sakaru tehnoloģijas, minēto iespēju, ciktāl tas ir praktiski iespējams, izmanto arī pierādījumu iesniegšanai.

Ziņošana par noziedzīgiem nodarījumiem, kuru veic, izmantojot informācijas un sakaru tehnoloģijas, neskar valsts procesuālos noteikumus par šādas ziņošanas un pierādījumu iesniegšanas formalizēšanu.

2. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai fiziskai vai juridiskai personai, kura zina vai kurai godprātīgi ir aizdomas, ka ir izdarīts noziedzīgs nodarījums vai ka ir gaidāma vardarbīga rīcība, ir vieglāk par to ziņot kompetentajām iestādēm saskaņā ar valsts procesuālajiem noteikumiem.
3. Lai atvieglotu trešo personu veiktu ziņošanu, ko veic pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kas varētu saņemt informāciju par noziedzīgiem nodarījumiem, dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu sadarbību starp kompetentajām iestādēm un šādām organizācijām.
4. Ja persona, kas nav cietušais, ziņo par noziedzīgu nodarījumu, dalībvalstis nodrošina, ka vajadzības gadījumā un saskaņā ar valsts tiesību aktiem kompetentās iestādes veic piemērotus pasākumus, lai aizsargātu cietušo, pirms likumpārkāpējs ir informēts, ka ir ziņots par nodarījumu.
5. Dalībvalstis nodrošina, ka ikviena persona, kurai ir atņemta vai ierobežota brīvība, var faktiski ziņot par noziedzīgiem nodarījumiem, kas ir izdarīti ieslodzījuma vai izmitināšanas vietās, kuras šai personai nav atļauts atstāt vai kuras tā nevar atstāt pēc saviem ieskatiem, vai vietās, kur ir ierobežota šīs personas pārvietošanās brīvība. Šādas vietas ir vismaz:
 - a) cietumi, aizturēšanas centri un aizturēšanas kameras aizdomās turētajiem un apsūdzētajiem;

- b) īpašas aizturēšanas un izmitināšanas telpas trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri attiecīgajā dalībvalstī uzturas nelikumīgi, tostarp viņu atgriešanas un izraidīšanas sagatavošanas vajadzībām;
 - c) telpas starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzējiem un saņēmējiem;
 - d) jebkāda citāda publiska vai privāta iestāde, kuru cietušajam nav atļauts atstāt vai kuru cietušais nevar pēc saviem ieskatiem, piemēram, specializēti izmitināšanas centri personām ar invaliditāti, bērniem un veciem cilvēkiem.
6. Ja ar kompetentām iestādēm, lai ziņotu par noziedzīgiem nodarījumiem, sazinās bērni, dalībvalstis nodrošina, ka ziņošanas procedūras ir drošas, tās tiek veiktas konfidenciali saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tās ir izstrādātas un piekļūstamas bērniem draudzīgā veidā un tajās izmanto bērnu vecumam un briedumam piemērotu valodu.

Ja noziedzīgā nodarījumā ir iesaistīta persona, kam ir vecāku atbildība, vai ir interešu konflikts starp cietušo bērnu un personu, kam ir vecāku atbildība, dalībvalstis nodrošina, ka cietušā bērna spēja ziņot par noziedzīgo nodarījumu nav atkarīga no personas, kam ir vecāku atbildība, piekrišanas. Dalībvalstis nodrošina, ka kompetentās iestādes veic vajadzīgos pasākumus, lai aizsargātu bērna drošību, pirms tās personu, kam ir vecāku atbildība, informē par to, ka ir ziņots par noziedzīgu nodarījumu.

7. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka cietušie, kas ir trešo valstu valstspiederīgie, neatkarīgi no uzturēšanās statusa netiek atturēti no ziņošanas par noziedzīgu nodarījumu un ka pret viņiem izturas nediskriminējoši. Dalībvalstis jo īpaši nodrošina, ka nevienam cietušajam neatkarīgi no uzturēšanās statusa netiek liegts īstenot savas tiesības saskaņā ar šo direktīvu, tostarp tiesības tikt uzklautam, ievērojot 10. pantu, un tiesības uz individuālu novērtējumu saskaņā ar 22. pantu.

Dalībvalstis saskaņā ar valsts tiesību aktiem var trešās valsts valstspiederīgajam, kurš nelikumīgi uzturas to teritorijā, jebkurā laikā piešķirt patstāvīgu uzturēšanās atļauju vai citu atļauju, kas dod tiesības uzturēties.

8. Dalībvalstis nodrošina, ka tad, kad tiek ziņots par noziedzīgu nodarījumu:
- a) cietušie tiek informēti par iespēju, ka viņu personas dati var tikt izpausti likumpārkāpējam saskaņā ar 21. panta 3. punktu, lai likumpārkāpējs varētu izmantot savas aizstāvības tiesības, un
 - b) cietušajiem tiek dota iespēja paust savu viedokli par minēto iespēju.”;

3) direktīvas 6. pantu groza šādi:

a) panta 1. punktam pievieno šādus apakšpunktus:

“c) jebkāds lēmums sākt likumpārkāpēja kriminālvajāšanu;

d) informācija par aizsardzības pasākumu, tostarp aizsardzības rīkojumu, pieejamību;

e) informācija par cietušā lomu kriminālprocesā saskaņā ar valsts noteikumiem, tostarp attiecīgā gadījumā par iespēju kļūt par šāda procesa pusi;

f) informācija par piemērojamiem kompensācijas pieprasīšanas un saņemšanas noteikumiem.”;

b) panta 5. punktu aizstāj ar šādu:

“5. Dalībvalstis nodrošina, ka cietušajiem tiek piedāvāta iespēja bez nepamatotas kavēšanās saņemt paziņojumu, ja persona, kas aizturēta, apsūdzēta vai notiesāta par noziedzīgiem nodarījumiem pret cietušajiem, ir atbrīvota no ieslodzījuma, tostarp bijusi pakļauta tiesas uzraudzībai, vai izbēgusi no ieslodzījuma. Dalībvalstis arī nodrošina, ka cietušie ir informēti par visiem attiecīgajiem pasākumiem, kas tiek veikti viņu aizsardzībai likumpārkāpēja atbrīvošanas vai izbēgšanas gadījumā.”;

c) pievieno šādu punktu:

“7. Dalībvalstis nodrošina, ka to, ka cietušajam ir paziņots par viņa tiesībām saņemt informāciju par kriminālprocesu, kā arī cietušā lūgumu saņemt informāciju saskaņā ar šo pantu pienācīgi reģistrē saskaņā ar valsts tiesību aktos paredzēto reģistrēšanas procedūru.”;

4) direktīvas 7. panta 6. un 7. punktu aizstāj ar šādiem:

“6. Neatkarīgi no 1. un 3. punkta rakstiskā tulkojuma vietā var sniegt mutisku būtisko dokumentu tulkojumu vai kopsavilkumu ar nosacījumu, ka šāds mutisks tulkojums vai kopsavilkums neietekmē taisnīgu lietas izskatīšanu vai cietušā spēju izmantot savas tiesības, tostarp spēju piedalīties kriminālprocesā atbilstoši cietušā lomai tajā.

7. Dalībvalstis nodrošina, ka kompetentā iestāde novērtē, vai cietušajiem ir vajadzīga mutisks vai rakstisks tulkojums, kā paredzēts šā panta 1. un 3. punktā. Cietušie var apstrīdēt lēmumu nesniegt rakstisku vai mutisku tulkojumu. Procesuālos noteikumus par šādu apstrīdēšanu nosaka valsts tiesību akti. Tiesas sēžu laikā pieņemtiem lēmumiem nesniegt mutisko vai rakstisko tulkojumu piemēro 10.b panta 2. punkta noteikumus.”;

5) direktīvas 8. pantu groza šādi:

a) panta 2. un 3. punktu aizstāj ar šādiem:

- “2. Dalībvalstis nodrošina, ka attiecīgie vispārējā vai specializētā atbalsta dienesti bez nepamatotas kavēšanās sazinās ar cietušajiem, ja 22. pantā minētajā novērtējumā konstatēta vajadzība pēc atbalsta un ar noteikumu, ka cietušais, saņēmis informāciju par atbalsta pakalpojumiem, ko iespējams saņemt, piekrīt, ka atbalsta dienesti ar to sazināsies, vai ja cietušais lūdz atbalstu.
3. Dalībvalstis veic pasākumus, lai izveidotu bezmaksas un konfidenciālus specializēta atbalsta dienestus, kas papildinātu vispārēja cietušo atbalsta dienestus vai būtu daļa no tiem, vai dotu iespēju cietušo atbalsta organizācijām vērsties pie jau pastāvošām specializētām struktūrām, kuras sniedz šādu specializētu atbalstu. Cietušajiem ir piekļuve šādiem dienestiem saskaņā ar viņu īpašajām vajadzībām, un cietušo ģimenes locekļiem – saskaņā ar viņu īpašajām vajadzībām un tā nodarītā kaitējuma pakāpi, kas viņiem radies pret cietušo izdarītā noziedzīgā nodarījuma rezultātā. Ja specializētā atbalsta pakalpojumi netiek sniegti kā daļa no vispārējā cietušo atbalsta pakalpojumiem, vispārējie un specializētie atbalsta pakalpojumi tiek koordinēti.”;

b) pievieno šādus punktus:

“6. Dalībvalstis cenšas nodrošināt, ka specializēta atbalsta dienesti cietušajiem pilnībā turpina darbu arī krīzes situācijās, piemēram, veselības krīzēs, humanitārās situācijās vai citās ārkārtas situācijās.

7. Cietušo atbalsta dienesti ir pieejami un viegli piekļūstami, tostarp tiešsaistē vai ar citiem piemērotiem līdzekļiem, piemēram, informācijas un sakaru tehnoloģijām. Dalībvalstis nodrošina, ka šajā pantā un 9.a pantā minēto cietušo atbalsta dienestu ģeogrāfiskais sadalījums un spējas ir pietiekamas, ņemot vērā attiecīgās dalībvalsts ģeogrāfiskās īpatnības un demogrāfisko sastāvu.”;

6) direktīvas 9. pantu groza šādi:

a) panta 1. punktu groza šādi:

i) punkta a) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

“a) informāciju, konsultācijas un atbalstu, kas attiecas uz cietušo tiesībām, tostarp informāciju saistībā ar piekļuvi valsts kompensācijas sistēmām attiecībā uz ievainojumiem, kuri radušies noziedzīga nodarījuma rezultātā, un piekļuvi juridiskajām konsultācijām, tostarp juridisko palīdzību, kā arī informāciju par viņu lomu kriminālprocesā, tostarp par sagatavošanos tiesas procesa apmeklēšanai;”;

ii) punkta c) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

“c) emocionālo atbalstu;

ca) psiholoģisko atbalstu vai, ja psiholoģiskais atbalsts nav pieejams, nosūta cietušo uz dienestiem, kas var sniegt psiholoģisko atbalstu;”;

iii) pievieno šādu daļu:

“Pirmās daļas ca) apakšpunkta nolūkā, ja 22. pantā minētajā individuālajā novērtējumā konstatē īpašu vajadzību pēc psiholoģiskā atbalsta, cietušajam, kam šāds atbalsts ir vajadzīgs, nodrošina papildu psiholoģisko atbalstu, cik ilgi vien nepieciešams, saskaņā ar cietušā individuālajām vajadzībām un attiecīgajām valsts veselības aprūpes vai sociālajām sistēmām, kas nosaka piekļuvi psiholoģiskajam atbalstam.”;

b) panta 2. punktu aizstāj ar šādu:

“2. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka cietušo atbalsta dienesti īpašu uzmanību pievērš to cietušo īpašajām vajadzībām, kuri guvuši ievērojamu kaitējumu nozieguma smaguma dēļ.”;

c) panta 3. punkta b) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

“b) mērķtiecīgu un integrētu atbalstu, kā arī informāciju par un attiecīgā gadījumā nosūtījumu uz dienestiem, kas nodrošina medicīniskās un tiesu ekspertīzes un kas var ietvert visaptverošus medicīniskās veselības aprūpes dienestus, tostarp seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpes dienestus, saskaņā ar valsts tiesību aktiem un informāciju par un attiecīgā gadījumā nosūtījumu uz sociālajām un psiholoģiskajām konsultācijām, tostarp aprūpi traumu gadījumā, cietušajiem ar īpašām vajadzībām, piemēram, cietušajiem no seksuālas vardarbības, vardarbības dzimuma dēļ, tostarp vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē, uz ko attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/1385*, cilvēku tirdzniecības, organizētās noziedzības, ekspluatācijas, naida noziegumiem, terorisma, spīdzināšanas, piespiedu pazušanas, un genocīda, noziegumiem pret cilvēci, kara noziegumiem vai agresijas noziegumiem, kā definēts Starptautiskās Krimināltiesas Statūtu 6., 7., 8. un 8.a pantā, kā arī cietušajiem ar invaliditāti.

* Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/1385 (2024. gada 14. maijs) par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanu (OV L, 2024/1385, 24.5.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj>).”;

d) pievieno šādus punktus:

- “4. Seksuālā vardarbībā cietušajiem dalībvalstis nodrošina savlaicīgu piekļuvi veselības aprūpes pakalpojumiem, tostarp seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpes pakalpojumiem, saskaņā ar Direktīvu (ES) 2024/1385 un valsts tiesību aktiem.
5. Dalībvalstis nodrošina aizsardzību un specializēta atbalsta pakalpojumus, kas ir nepieciešami, lai risinātu dažādās vajadzības, kādas ir cietušajiem ar īpašām vajadzībām, saskaņā ar 26.a panta 1. punkta d) apakšpunktā minētajiem protokoliem vai vadlīnijām.
6. Dalībvalstis nodrošina, ka šajā pantā un 9.a pantā minētie atbalsta pakalpojumi atbilst piemērojamiem standartiem attiecībā uz minēto pakalpojumu kvalitāti. Atbalsta dienestu sniegtos pakalpojumus attiecīgā gadījumā pārskata un vajadzības gadījumā koriģē. Minēto pakalpojumu pārskatīšana nerada nepamatotu slogu organizācijām, kas tos sniedz.”;

7) direktīvas II nodaļā iekļauj šādu pantu:

“9.a pants

Mērķtiecīgi un integrēti atbalsta pakalpojumi cietušajiem bērniem

1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka cietušajiem bērniem ir pieejami bērniem draudzīgi, mērķtiecīgi un integrēti atbalsta pakalpojumi, kuri sniedz tiem vecumam atbilstošu atbalstu un aizsardzību, kas ir vajadzīga, lai visaptveroši risinātu cietušo bērnu, tostarp bērnu, kuriem nodarīts kaitējums, jo viņi bijuši nozieguma liecinieki, dažādās vajadzībās.
2. Šā panta 1. punktā minētie mērķtiecīgie un integrētie atbalsta pakalpojumi cietušajiem bērniem paredz koordinētu daudzāģentūru mehānismu, kas ietver šādus pakalpojumus:
 - a) 4. pantā minētās informācijas sniegšana;
 - b) medicīniskās pārbaudes;
 - c) emocionālais, sociālais un psiholoģiskais atbalsts;
 - d) administratīvā palīdzība;
 - e) ziņošana par noziedzīgiem nodarījumiem;

- f) 22. pantā minētais individuālais novērtējums;
- g) 24. panta 1. punkta a) apakšpunktā minētā iztaujāšanas ierakstīšana videoformātā.

- 3. Dalībvalstis apsver iespēju nodrošināt šā panta 2. punktā minēto pakalpojumu sniegšanu vienā ēkā, īpašu uzmanību pievēršot cietušo bērnu interesēm, tostarp nozieguma rezultātā cietušajiem bērniem nodarītā kaitējuma smagumam.
- 4. Šajā pantā minētos mērķtiecīgos un integrētos atbalsta dienestus cietušajiem bērniem var izveidot kā publiskas vai nevalstiskas organizācijas.”;

8) iekļauj šādus pantus:

“10.a pants

Tiesības uz palīdzību tiesas telpās

Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka cietušie tiesas telpās atbilstoši savām vajadzībām saņem emocionālo atbalstu un praktisku informāciju par kriminālprocesa organizatoriskajiem aspektiem.

10.b pants

Tiesības uz informāciju par tiesas procesā pieņemtajiem lēmumiem un tiesības uz pārskatīšanu

1. Dalībvalstis nodrošina, ka cietušos atbilstoši viņu statusam kriminālprocesā saskaņā ar valsts tiesību aktiem nevilcinoties informē par tiesvedībā pieņemtiem, viņus tieši skarošiem lēmumiem par viņu tiesībām uz mutisko un rakstisko tulkojumu tiesas sēžu laikā saskaņā ar 7. panta 1. un 3. punktu un par lēmumiem par 23. panta 3. punktā minētajiem pasākumiem.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka cietušajiem atbilstoši viņu statusam kriminālprocesā saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir tiesības pieprasīt, lai saskaņā ar valsts tiesību aktiem tiktu pārskatīts vismaz jebkāds tiesas sēžu laikā pieņemts lēmums par viņu:
 - a) tiesībām uz mutisku vai rakstisku tulkojumu saskaņā ar 7. panta 1. un 3. punktu;
 - b) tiesībām tikt uzklausītam saskaņā ar 10. pantu; un
 - c) tiesībām uz juridisko palīdzību saskaņā ar 13. pantu.

Dalībvalstis var paredzēt cietušajiem iespēju pieprasīt pārskatīt lēmumus, kas pieņemti saskaņā ar 18. pantu un 23. panta 3. punktu.

Procesuālos noteikumus par lēmumu pārskatīšanu saskaņā ar šo punktu, tostarp par to, vai šādai pārskatīšanai ir apturošs spēks, nosaka valsts tiesību akti. Jebkāda šādas pārskatīšanas apsvēršana nepamatoti nepagarina kriminālprocesu. Minēto pārskatīšanu var veikt vienā un tajā pašā instancē un viena un tā pati iestāde, tostarp mutiski tiesvedības laikā.”;

9) direktīvas 13. pantu aizstāj ar šādu:

“13. pants

Tiesības uz juridisko palīdzību

1. Dalībvalstis nodrošina, ka cietušajiem, kuriem ir tiesības kļūt par kriminālprocesa pusēm un kuriem nepietiek līdzekļi, lai samaksātu par advokāta palīdzību kriminālprocesā, ir piekļuve juridiskajai palīdzībai, tostarp attiecīgā gadījumā kompensācijas pieprasīšanas nolūkos.

Lai izlemtu, vai ir jāpiešķir juridiskā palīdzība, dalībvalstis var izmantot mantiskā stāvokļa vai pamatotības pārbaudi vai abas.

Ja dalībvalsts veic mantiskā stāvokļa pārbaudi, tā ņem vērā visus attiecīgos un objektīvos faktorus, piemēram, attiecīgās personas ieņēmumus, kapitālu un ģimenes stāvokli, advokāta palīdzības izmaksas un dzīves līmeni attiecīgajā dalībvalstī, kā arī cietušā atkarību no likumpārkāpēja.

Ja dalībvalsts veic pamatotības pārbaudi, tā ņem vērā noziedzīgā nodarījuma smagumu, lietas sarežģītību un cietušajam nodarītā kaitējuma smagumu.

Procesuālos noteikumus par cietušo piekļūvi juridiskajai palīdzībai nosaka valsts tiesību akti.

2. Neatkarīgi no 1. punkta dalībvalstis nodrošina, ka noteiktu kategoriju cietušajiem, kā definēts valsts tiesību aktos, piemēram, cietušajiem bērniem un cietušajiem ar invaliditāti, kuriem ir tiesības kļūt par kriminālprocesa pusēm un kuriem nav pietiekamu līdzekļu, ir tiesības uz juridisko palīdzību.”;

10) direktīvas 16. panta 2. punktu aizstāj ar šādiem:

- “2. Dalībvalstis ievieš izpildes vai izpildes panākšanas pasākumus, kuru mērķis ir panākt, ka likumpārkāpējam ir vieglāk bez nepamatotas kavēšanās izmaksāt cietušajam piešķirto kompensāciju.
3. Ja tīšā vardarbīgā noziegumā cietušajam ir piešķirta kompensācija, bet likumpārkāpējs saprātīgā termiņā to cietušajam nav izmaksājis un 2. punktā minētie pasākumi saprātīgā termiņā nav bijuši sekmīgi, dalībvalstis var piešķirto kompensāciju cietušajam pilnībā vai daļēji izmaksāt avansā saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Šāds maksājums neatbrīvo likumpārkāpēju no pienākuma maksāt piešķirto kompensāciju, un dalībvalstīm ir tiesības atgūt minēto maksājumu no likumpārkāpēja.”;

11) direktīvas 17. pantu groza šādi:

a) panta 1. punktu aizstāj ar šādu:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka valsts kompetentās iestādes var veikt pienācīgus pasākumus, lai mazinātu grūtības, ar ko saskaras cietušais, kura dzīvesvieta ir dalībvalstī, kas nav noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas dalībvalsts, un tas jo īpaši attiecas uz procesa organizēšanu. Šajā nolūkā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas dalībvalsts iestādes ir gatavas:

- a) saņemt cietušā liecību tūlīt pēc tam, kad kompetentajā iestādē ir iesniegta sūdzība par noziedzīgu nodarījumu;
- b) uzklaut cietušos, kas dzīvo citā dalībvalstī, izmantojot videokonferenci vai citādu audiovizuālu pārraidi saskaņā ar Konvenciju par Eiropas Savienības dalībvalstu savstarpēju palīdzību krimināllietās, ko Padome pieņēmusi saskaņā ar 34. pantu Līgumā par Eiropas Savienību*, kas parakstīta 2000. gada 29. maijā, un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2014/41/ES**;

- c) atvieglot tādu cietušo dalību kriminālprocesā, kuri dzīvo citā dalībvalstī, izmantojot videokonferenci vai citas distances saziņas tehnoloģijas, ciktāl tas iespējams saskaņā ar Savienības un valsts tiesību aktiem un atbilstoši cietušā lomai kriminālprocesā.

* OV C 197, 12.7.2000., 3. lpp.

** Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/41/ES (2014. gada 3. aprīlis) par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu krimināllietās (OV L 130, 1.5.2014., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/41/oj>).”;

b) pievieno šādu punktu:

“4. Dalībvalstis nodrošina, ka kompetentās iestādes var lūgt palīdzību *Eurojust* saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/1727* un Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklam, kas izveidots ar Padomes Lēmumu 2008/976/TI**, un var pārsūtīt *Eurojust* un Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklam informāciju nolūkā atvieglot sadarbību ar citu dalībvalstu kompetentajām iestādēm pārrobežu lietās atbilstoši *Eurojust* un Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla pilnvarām.

* Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1727 (2018. gada 14. novembris) par Eiropas Savienības Aģentūru tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās (*Eurojust*) un ar ko aizstāj un atceļ Padomes Lēmumu 2002/187/TI (OV L 295, 21.11.2018., 138. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1727/oj>).

** Padomes Lēmums 2008/976/TI (2008. gada 16. decembris) par Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklu (OV L 348, 24.12.2008., 130. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2008/976/oj>).”;

12) iekļauj šādu pantu:

“18.a pants

Papildu tiesības uz aizsardzību

Dalībvalstis nodrošina, ka cietušajiem, kuriem nodarīts papildu kaitējums, piemēram, cieņas atņemšana, ko izraisījusi smagu noziedzīgu nodarījumu slavināšana, kā definēts valsts tiesību aktos, piemēram, publiska provokācija izdarīt teroristu nodarījumu, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2017/541* 5. pantā, vai cieņas apliecināšana likumpārkāpējam, var tikt piešķirta piekļuve atbalsta un aizsardzības pasākumiem saskaņā ar šo direktīvu.

* Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/541 (2017. gada 15. marts) par terorisma apkarošanu un ar ko aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2002/475/TI un groza Padomes Lēmumu 2005/671/TI (OV L 88, 31.3.2017., 6. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2017/541/oj>).”;

13) direktīvas 19. pantu aizstāj ar šādu:

“19. pants

Tiesības izvairīties no kontakta ar likumpārkāpēju

1. Dalībvalstis *ex officio* vai pēc cietušā pieprasījuma rada apstākļus, kas nepieciešami, lai vajadzības gadījumā cietušie un viņu ģimenes locekļi varētu izvairīties no kontakta ar likumpārkāpēju telpās, kur notiek kriminālprocess, ja vien šāds kontakts nav vajadzīgs kriminālprocesa nolūkiem.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka jaunās tiesu ēkās cietušajiem ir atsevišķas uzgaidāmās telpas. Dalībvalstis novērtē, cik iespējams un cik praktiski būtu izveidot atsevišķas uzgaidāmās telpas cietušajiem jau pastāvošās tiesas telpās.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka vajadzības gadījumā cietušie tiek informēti par pasākumiem, kas ir pieejami, lai izvairītos no kontakta ar likumpārkāpēju.”;

14) direktīvas 21. pantu groza šādi:

a) virsrakstu aizstāj ar šādu:

“Tiesības uz privātās dzīves aizsardzību un personas datu neizpaušanu”;

b) pievieno šādus punktus:

- “3. Dalībvalstis nodrošina, ka likumpārkāpējam netiek sniegti personas dati par cietušā dzīvesvietu vai cita līdzvērtīga kontaktinformācija, piemēram, cietušā tālruņa numurs un e-pasta adrese, izņemot gadījumus, kad izpaušana ir nepieciešama Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2012/13/ES* 7. panta nolūkos vai kad kompetentās iestādes pēc pieprasījuma vai *ex officio*, novērtējot katru gadījumu atsevišķi, ir konstatējušas, ka pastāv leģitīmas intereses izpaust datus, kas ir svarīgākas par cietušā tiesībām uz personas datu aizsardzību.
4. Šā panta 3. punktu piemēro kriminālprocesiem, kas sākti pēc ... [trīs gadi no šīs grozošās direktīvas spēkā stāšanās dienas].

* Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/13/ES (2012. gada 22. maijs) par tiesībām uz informāciju kriminālprocesā (OV L 142, 1.6.2012., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2012/13/oj>).”;

15) direktīvas 22. pantu groza šādi:

a) virsrakstu aizstāj ar šādu:

“Cietušo individuāls novērtējums nolūkā noteikt vajadzību pēc īpaša atbalsta un aizsardzības”;

b) panta 1., 2., 3. un 4. punktu aizstāj ar šādiem:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka par cietušajiem laikus tiek veikts individuāls novērtējums (“individuāls novērtējums”), lai apzinātu vajadzību pēc īpaša atbalsta un aizsardzības procesa gaitā un noteiktu, vai un kādā mērā cietušais varēs izmantot 9. panta 1. punkta ca) apakšpunktā paredzēto papildu psiholoģisko atbalstu no 9a. pantā minētajiem pakalpojumiem, vai 18., 18.a, 23. vai 24. pantā paredzētos īpašos pasākumus, jo minētais cietušais ir īpaši neaizsargāts pret sekundāru un atkārtotu viktimizāciju, iebiedēšanu vai atriebību.

Dalībvalstis nosaka cietušo individuālā novērtējuma praktisko organizāciju.

- 1.a Individuālo novērtējumu sāk pēc iespējas agrākā posmā, piemēram, cietušā un kompetento iestāžu pirmajā saziņas brīdī, un turpina tik ilgi, cik nepieciešams atkarībā no katra cietušā īpašajām vajadzībām. Ja individuālā novērtējuma sākumposmā, ko īsteno iestādes, ar kurām notika pirmā saziņa, konstatēts, ka ir vajadzīgs padziļināts novērtējums, šādu novērtējumu attiecīgā gadījumā veic sadarbībā vai koordinācijā ar attiecīgajām iestādēm un struktūrām, kā arī ar vispārējā un specializētā atbalsta dienestiem, tostarp nosūtīšanu uz šādiem dienestiem, ņemot vērā cietušā individuālās vajadzības un procedūras posmu.

Individuālo novērtējumu veic pienācīgi apmācītas personas cietušā interesēs un īpašu uzmanību pievēršot tam, kā nepieļaut sekundāru vai atkārtotu viktimizāciju.

Kompetentās iestādes, institūcijas, struktūras un atbalsta dienesti uz cietušo vajadzībām pēc atbalsta un aizsardzības reaģē bez nepamatotas kavēšanās un koordinēti.

2. Individuālajā novērtējumā ņem vērā:
 - a) cietušā personu raksturojošas iezīmes, tostarp attiecīgu iepriekš piedzīvotu diskrimināciju, tostarp tad, ja diskriminācijas pamatā ir interseksionāli iemesli, piemēram, dzimums, tostarp dzimumidentitāte, vecums, invaliditāte, uzturēšanās statuss, reliģija vai pārliecība, valoda, rase, sociālā vai etniskā izcelsme un seksuālā orientācija;
 - b) nozieguma veidu vai tā raksturu;
 - c) nozieguma apstākļus;
 - d) cietušā attiecības ar likumpārkāpēju un likumpārkāpēja radītus riskus.
3. Individuālā novērtējuma kontekstā īpašu uzmanību pievērš:
 - a) cietušajiem, kas ir guvuši ievērojamu kaitējumu vai traumu nozieguma smaguma vai atkārtotības dēļ;
 - b) cietušajiem tādos noziegumos, kuri veikti aizspriedumu vai diskriminējošu motīvu dēļ un kuri varētu būt jo īpaši saistīti ar cietušā personu raksturojošām iezīmēm;
 - c) cietušajiem, kuru attiecības ar likumpārkāpēju un atkarība no likumpārkāpēja padara tos īpaši neaizsargātus.

Pirmās daļas vajadzībām pienācīgu uzmanību pievērš cietušajiem no terorisma, organizētās noziedzības, cilvēku tirdzniecības, vardarbības dzimuma dēļ, tostarp vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē, seksuālas vardarbības, tostarp seksuālas vardarbības pret bērniem, ekspluatācijas, naida noziegumiem, spīdzināšanas, piespiedu pazušanas, genocīda, noziegumiem pret cilvēci, kara noziegumiem vai agresijas noziegumiem, kā definēts Starptautiskās Krimināltiesas Statūtu 6., 7., 8. un 8.a pantā, kā arī cietušajiem ar invaliditāti. Īpašu uzmanību attiecīgā gadījumā pievērš tiešsaistē izdarītos minētajos noziegumos cietušajiem un cietušajiem, kuri ietilpst vairākās no minētajām kategorijām.

Attiecīgā gadījumā individuālajā novērtējumā ņem vērā cietušā ģimenes locekļu īpašās vajadzības.

- 3.a Individuālā novērtējuma kontekstā īpašu uzmanību pievērš 2. punkta d) apakšpunktā minētajiem riskiem, ko rada likumpārkāpējs, piemēram:
- a) vardarbīgas rīcības risks;
 - b) miesas bojājumu nodarīšanas risks;
 - c) ieroču lietošanas risks;

- d) saiknes ar organizētās noziedzības grupu vai iesaiste tajā;
 - e) narkotiku vai pārmērīga alkohola lietošana;
 - f) vardarbība pret bērnu;
 - g) garīgās veselības problēmas;
 - h) vajāšana; vai
 - i) draudu izteikšana vai naida runa.
4. Šīs direktīvas nolūkos uzskata, ka cietušajiem bērniem ir īpašas atbalsta un aizsardzības vajadzības, jo viņi ir neaizsargāti pret sekundāru un atkārtotu viktimizāciju, iebiedēšanu un atriebību. Lai noteiktu, vai un kādā mērā cietušie bērni varēs izmantot 18., 18.a, 23. un 24. pantā paredzētos īpašos pasākumus, par tiem veic individuālu novērtējumu. Cietušo bērnu individuālo novērtējumu organizē 9.a pantā minēto mērķtiecīgo un integrēto atbalsta pakalpojumu ietvaros, un tajā ņem vērā īpašās vajadzības, kādas nozieguma dēļ varētu būt cietušajiem bērniem, kuri palikuši bez vecāku aprūpes. ”;

c) panta 6. un 7. punktu aizstāj ar šādiem:

- “6. Individuālo novērtējumu veic, cieši iesaistot cietušo, un tajā ņem vērā cietušā vēlmes – tostarp tad, ja viņš nevēlas izmantot 8., 9., 9.a, 23. un 24. pantā paredzētos īpašos pasākumus.
7. Dalībvalstis nodrošina, ka individuālais novērtējums tiek pārskatīts atbilstoši cietušā individuālajām vajadzībām un ka attiecīgā gadījumā tiek veikti jauni pasākumi vai piemērotie pasākumi tiek pielāgoti, lai atspoguļotu cietušā individuālās vajadzības nolūkā nodrošināt, ka atbalsta un aizsardzības pasākumi atbilst cietušā mainīgajai situācijai. Ja ir būtiski mainījušies elementi, kas ir individuālā novērtējuma pamatā, dalībvalstis nodrošina, ka to atjaunina visa kriminālprocesa laikā.”;

16) direktīvas 23. pantu groza šādi:

a) panta 1. punktu aizstāj ar šādu:

“1. Neskarot aizstāvības tiesības un saskaņā ar tiesu iestāžu diskrecijas noteikumiem dalībvalstis nodrošina, ka tie cietušie, kam vajadzīga īpaša aizsardzība un kas izmanto īpašus pasākumus, kuri konstatēti individuālajā novērtējumā, var izmantot pasākumus, kas paredzēti šā panta 2., 3. un 4. punktā. Ja operacionālu vai praktisku ierobežojumu dēļ īpašu pasākumu, kas paredzēts pēc individuālā novērtējuma, nav iespējams veikt vai ja ir steidzama vajadzība iztaujāt cietušo, jo pretējā gadījumā cietušajam vai citai personai varētu tikt nodarīts kaitējums vai varētu tikt kaitēts procesa gaitai, dalībvalstis izņēmuma kārtā var izlemt paredzēto īpašo pasākumu neveikt.”;

b) panta 2. punkta d) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

“d) no seksuālās vardarbības vai vardarbības dzimuma dēļ, tostarp vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē, uz ko attiecas Direktīva (ES) 2024/1385, cietušo personu iztaujāšanas vienmēr, ja cietušais to vēlas un ar noteikumu, ka tas neskar kriminālprocesa norisi, veic tā paša dzimuma persona, ja vien iztaujāšanu neveic prokurors vai tiesnesis.”;

c) panta 3. punkta c) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

“c) pasākumi, kas nepieļauj lieku iztaujāšanu par cietušā privāto dzīvi, ja tam nav sakara ar noziedzīgo nodarījumu, tostarp par cietušā seksuālo orientāciju, dzimumu, tostarp dzimumidentitāti, vai iepriekšēju seksuālo uzvedību; un”;

d) pievieno šādus punktus:

“4. Dalībvalstis nodrošina, ka to kompetentajām iestādēm tiek piešķirtas pilnvaras veikt piemērotus pasākumus kriminālprocesa laikā un tik ilgi, cik nepieciešams, lai nodrošinātu fizisku aizsardzību cietušajiem ar īpašām aizsardzības vajadzībām, kas konstatētas saskaņā ar 22. pantu, tostarp šādus pasākumus:

- a) tiesībaizsardzības iestāžu vai citu struktūru, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem nodrošina fizisku aizsardzību, pastāvīgu vai pagaidu klātbūtni;
- b) lieguma, ierobežojošus vai aizsardzības rīkojumus, kas cietušos pasargā no vardarbīgas rīcības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem;
- c) piekļuvi patvērumam un citiem pienācīgiem pagaidu mājokļiem saskaņā ar valsts tiesību aktiem.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka gadījumos, kad tas ir vajadzīgs cietušā drošībai, kompetentās iestādes informē cietušo par iespēju pieprasīt lieguma, ierobežojošus vai aizsardzības rīkojumus un par iespēju lūgt aizsardzības rīkojumu pārrobežu atzīšanu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/99/ES* vai aizsardzības pasākumus saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 606/2013**.

* Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/99/ES (2011. gada 13. decembris) par Eiropas aizsardzības rīkojumu (OV L 338, 21.12.2011., 2. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/99/oj>).

** Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 606/2013 (2013. gada 12. jūnijs) par aizsardzības pasākumu savstarpēju atzīšanu civillietās (OV L 181, 29.6.2013., 4. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/606/oj>).”;

17) direktīvas 24. pantu groza šādi:

a) panta 1. punktā pievieno šādu apakšpunktu:

“d) kriminālizmeklēšanā un kriminālprocesā ir nodrošinātas bērna tiesības tikt uzklautam un bērna intereses saskaņā ar 10. pantu.”;

b) pievieno šādu punktu:

“3. Ja nodarījumā ir iesaistīta persona, kam ir vecāku atbildība, tā, ka ir interešu konflikts starp bērnu un personu, kam ir vecāku atbildība, dalībvalstis ņem vērā bērna intereses un nodrošina, ka tādu darbību veikšana, kurām saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir jāsaņem piekrišana, nav atkarīga no tā, vai tām piekrīt vai nepiekrīt persona, kam ir vecāku atbildība.”;

18) direktīvas 25. pantu aizstāj ar šādu:

“25. pants

Speciālistu apmācība

1. Dalībvalstis nodrošina, ka amatpersonas, kas varētu nonākt saskarsmē ar cietušajiem, piemēram, policijas darbinieki un tiesu personāls, saņem gan vispārēju, gan specializētu apmācību saskarsmei ar cietušajiem piemērotā līmenī, lai veicinātu amatpersonu izpratni par cietušo vajadzībām, lai amatpersonas varētu pret cietušajiem izturēties objektīvi, ar cieņu, nediskriminējoši, profesionāli un attiecīgā gadījumā arī atbilstoši traumai, dzimumsensitīvi, ņemot vērā invaliditāti un bērna vajadzības, un lai nepieļautu sekundāru viktimizāciju. Apmācību nodrošina arī attiecībā uz kibernetizētos cietušajiem.

2. Neskarot tiesu neatkarību un atšķirības tiesu iestāžu organizācijā Savienībā, dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka attiecībā uz šīs direktīvas mērķiem kriminālizmeklēšanā un kriminālprocesos iesaistītajiem tiesnešiem un prokuroriem tiek nodrošināta gan vispārēja, gan specializēta apmācība, kas atbilst šādu tiesnešu un prokuroru darba pienākumiem. Šādas apmācības pamatā ir cilvēktiesības, tajā galveno uzmanību pievērš cietušajiem, tā ir dzimumsensitīva un ņem vērā invaliditāti un bērna vajadzības.
3. Neskarot juridisko profesiju neatkarību, dalībvalstis iesaka par juristu apmācībām atbildīgajiem dot viņiem iespēju piedalīties gan vispārējā, gan specializētā apmācībā, lai palielinātu juristu izpratni par cietušo personu vajadzībām un viņi varētu pret cietušajiem izturēties atbilstoši traumai, dzimumsensitīvi, ņemot vērā invaliditāti un bērna vajadzības.
4. Dalībvalstis, izmantojot savus publiskos dienestus vai finansējot cietušo atbalsta organizācijas, veicina tādas iniciatīvas, kuras tiem, kas sniedz cietušo atbalsta un atjaunojošās justīcijas pakalpojumus, dod iespēju saņemt pienācīgu apmācību saskarsmei ar cietušajiem piemērotā līmenī un ievērot profesionālos standartus, lai nodrošinātu, ka šādi pakalpojumi tiek sniegti objektīvi, ar cieņu, nediskriminējoši, atbilstoši bērna vajadzībām un profesionāli.

5. Saskaņā ar veicamajiem pienākumiem un tās saskarsmes veidu un līmeni, kādā speciālists, tostarp attiecīgos veselības speciālistus, nonāk ar cietušajiem, apmācības mērķis ir pilnveidot speciālista spēju identificēt cietušos un izturēties pret viņiem ar cieņu, profesionāli un nediskriminējoši.
6. Šajā pantā minētajā apmācībā ņem vērā 26.a panta 1. punktā minētos protokolus vai pamatnostādnes.
7. Šajā pantā minēto apmācību, par kuru ir atbildīgas dalībvalstis, veic regulāri. Katra dalībvalsts veic pasākumus, lai par šādu apmācību atbildīgajām struktūrām un organizācijām palīdzētu to sagatavot un īstenot, un nodrošināt, ka šāda apmācība ir notikusi, kā arī tās kvalitāti un pieejamību visā minētās dalībvalsts teritorijā.”;

19) iekļauj šādu pantu:

“25.a pants

Izpratnes veicināšana un informēšana par cietušo tiesībām

1. Dalībvalstis veic pienācīgas darbības, tostarp izmantojot informācijas un sakaru tehnoloģijas, lai veicinātu izpratni par šajā direktīvā noteiktajām tiesībām, mazinātu viktimizācijas risku un līdz minimumam samazinātu noziedzības negatīvo ietekmi un sekundārās un atkārtotās viktimizācijas, iebiedēšanas un atriebības risku, jo īpaši pievērsties tādām riska grupām kā bērni un no vardarbības dzimuma dēļ cietušie. Šādas darbības var ietvert informētības un izpratnes veicināšanas kampaņas un pētniecības un izglītības programmas, attiecīgā gadījumā sadarbībā ar attiecīgajām pilsoniskās sabiedrības organizācijām un citām ieinteresētajām personām, kā arī pasākumus, kuru mērķis ir palielināt cietušo informētību par to, kur var saņemt palīdzību un kā īstenot savas tiesības, tostarp darot pieejamus akreditēto atbalsta organizāciju publiskos reģistrus.
2. Dalībvalstis sniedz sabiedrībai informāciju par to, kā ziņot par noziegumu, par cietušo tiesībām, par pieejamajiem vispārēja un specializēta atbalsta dienestiem cietušajiem, par tiesu sistēmas darbību un par attiecīgajām procedūrām un pieteikumu iesniegšanas procesiem. Šāda informācija ir viegli piekļūstama, lietotājdraudzīga, sniegta vienkāršā valodā un viegli pieejama, piemēram, tīmekļa vietnē.

Dalībvalstis nodrošina, ka sabiedrībai sniegtās informācijas saturs attiecīgā gadījumā ir sagatavots sadarbībā ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām, nav pretrunīgs un tiek regulāri atjaunināts, lai nodrošinātu precizitāti.”;

20) direktīvas 26. panta 2. punktu aizstāj ar šādu:

“2. Dalībvalstis nodrošina, ka to kompetentās iestādes spēj apstrādāt cietušo personas datus, tostarp minētos personas datus nosūtīt cietušā dzīvesvietas dalībvalsts kompetentajām iestādēm, ja cietušais tam piekrīt vai, ja cietušais nespēj dot piekrišanu, bez šādas piekrišanas, saskaņā ar piemērojamiem Savienības tiesību aktiem.”;

21) direktīvas 5. nodaļā iekļauj šādus pantus:

“26.a pants

Protokoli vai pamatnostādnes koordinācijai un sadarbībai dalībvalstīs

1. Dalībvalstis izveido un īsteno īpašus protokolus vai pamatnostādnes, kam atkarībā no valsts tiesību aktiem ir saistošs vai nesaistošs raksturs, par to, kā organizē šajā direktīvā paredzētos pakalpojumus un pasākumus, ko veic kompetentās iestādes un personas, kas ir saskarsmē ar cietušajiem. Protokolus vai pamatnostādnes sagatavo sadarbībā un koordinēti ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, piemēram, centrālajām iestādēm saskaņā ar dalībvalstu iekšējo struktūru un kompetenču sadalījumu tajās, tiesībsardzības iestādēm, kriminālvajāšanas iestādēm, tiesu iestādēm, aizturēšanas iestādēm, atjaunojošās justīcijas dienestiem un cietušo atbalsta dienestiem, apspriežoties ar attiecīgajām profesionālajām organizācijām un pilsoniskās sabiedrības organizācijām, lai reaģētu uz cietušo vajadzībām.

Protokolos vai pamatnostādnēs sniedz vismaz vispārīgus norādījumus par to, kā:

- a) sniegt cietušajiem visu nepieciešamo informāciju, kas pielāgota viņu vajadzībām saskaņā ar šo direktīvu;
 - b) kompetentajām iestādēm piemērot šīs direktīvas 5.a pantu;
 - c) veikt 22. pantā minēto individuālo novērtējumu un sniegt atbalsta pakalpojumus cietušajiem ar īpašām vajadzībām, ņemot vērā cietušā individuālās vajadzības dažādos kriminālprocesa posmos;
 - d) īstenot sadarbību starp vispārējā un specializētā atbalsta dienestiem, tostarp mērķtiecīgiem un integrētiem atbalsta dienestiem cietušajiem bērniem, kā minēts 9.a pantā.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka šā panta 1. punktā minētos protokolus vai pamatnostādnes vajadzības gadījumā, piemēram, ja ir veiktas būtiskas izmaiņas valsts tiesību aktos, pārskata, lai nodrošinātu to lietderīgumu.

26.b pants

Informācijas un sakaru tehnoloģiju izmantošana

1. Ciktāl runa ir par ziņošanu tiešsaistē, dalībvalstis nodrošina, ka cietušie savas 3.a pantā, 5. panta 1. punktā un 5.a panta 1. punktā paredzētās tiesības var īstenot, izmantojot informācijas un sakaru tehnoloģijas.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka cietušie savas 4. panta 1. punktā, 5. panta 3. punktā, 5.a panta 6. punktā, 6. panta 1., 2., 4., 5. un 6. punktā un 10.b pantā paredzētās tiesības var īstenot, ja iespējams, izmantojot informācijas un sakaru tehnoloģijas saskaņā ar valsts tiesību aktiem.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka cietušajiem, pamatojoties uz to, ka viņi dzīvo citā dalībvalstī, nav liegts izmantot savas 1. punktā minētās tiesības, izmantojot informācijas un sakaru tehnoloģijas.

Dalībvalstis nodrošina, ka cietušajiem, pamatojoties uz to, ka viņi dzīvo citā dalībvalstī, nav liegts izmantot savas 2. punktā minētās tiesības, izmantojot informācijas un sakaru tehnoloģijas, ja šādas tehnoloģijas dalībvalstīs ir pieejamas.

4. Ja tādu valsts sistēmu lietošanai, kuras piedāvā informācijas un sakaru tehnoloģijas, ir jāizmanto elektroniskā identifikācija, paraksti un zīmogi, dalībvalstis atļauj izmantot Eiropas digitālās identitātes maku, citu dalībvalstu paziņotās elektroniskās identifikācijas shēmas, kvalificētus elektroniskos parakstus un kvalificētus elektroniskos zīmogus, kā paredz Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 910/2014*.

26.c pants

Cietušo ar invaliditāti tiesības

1. Dalībvalstis izpilda Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/882** I pielikumā noteiktās piekļūstamības prasības un tādējādi nodrošina, ka cietušie ar invaliditāti tādā pašā mērā kā citi var izmantot šīs direktīvas 26.b pantā minētās informācijas un sakaru tehnoloģijas.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/882 I pielikumā noteiktajām piekļūstamības prasībām cietušie ar invaliditāti tādā pašā mērā kā citi var piekļūt visām procedūrām, atbalsta pakalpojumiem un aizsardzības pasākumiem, kas ietilpst šīs direktīvas darbības jomā.

Dalībvalstis nodrošina, lai cietušajiem ar invaliditāti pēc pieprasījuma tiktu darīti pieejami saprātīgi pielāgojumi un procesuāli pielāgojumi.

-
- * Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 910/2014 (2014. gada 23. jūlijs) par elektronisko identifikāciju un uzticamības pakalpojumiem elektronisko darījumu veikšanai iekšējā tirgū un ar ko atceļ Direktīvu 1999/93/EK (OV L 257, 28.8.2014., 73. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/910/oj>).
- ** Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/882 (2019. gada 17. aprīlis) par produktu un pakalpojumu pieklūstamības prasībām (OV L 151, 7.6.2019., 70. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj>).”;

22) direktīvas 28. pantu aizstāj ar šādu:

“28. pants

Datu un statistikas paziņošana

1. Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, ar ko izveido sistēmu, kuru izmanto, lai vāktu, sagatavotu un izplatītu statistikas datus par cietušajiem.

Statistikas datus ietver vismaz šādus centrālā līmenī pieejamus datus, kas sadalīti pēc cietušā dzimuma un vecuma grupas (bērns/pieaugušais) un, ja tas ir iespējams un būtiski, attiecībām starp cietušo un likumpārkāpēju, kā arī pēc nodarījuma veida:

- a) cietušo skaits;
- b) ziņoto noziegumu skaits un veids.

Statistikas datus iekļauj arī centrālā līmenī pieejamus datus, kas parāda, kā cietušie piekļuvuši šajā direktīvā noteiktajām tiesībām. Šā punkta vajadzībām dalībvalstis var izmantot datus, kas savākti, balstoties uz attiecīgiem Savienības aktiem.

2. Dalībvalstis šajā pantā minētos statistikas datus cenšas vākt, balstoties uz vienotu datu sadalījumu, kas izstrādāts sadarbībā ar Komisiju (*Eurostat*) un saskaņā ar tās izstrādātajiem standartiem, kā arī sadarbībā ar valsts iestādēm. Tās nosūta datus Komisijai (*Eurostat*) reizi trijos gados. Nosūtītie dati neietver personas datus.
3. Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra atbalsta Komisiju un dalībvalstis par noziegumos cietušajiem pieejamo statistikas datu vākšanā, sagatavošanā un izplatīšanā, kā arī to pieejamo datu ziņošanā, kuri parāda, kā cietušie piekļuvuši šajā direktīvā noteiktajām tiesībām.
4. Komisija (*Eurostat*) atbalsta dalībvalstis šā panta 1. punktā minētajā datu vākšanā, tostarp nosakot kopīgus standartus.
5. Dalībvalstis viegli piekļūstamā un lietotājdraudzīgā veidā savāktos statistikas datus dara pieejamus sabiedrībai. Statistikas dati neietver personas datus.”;

23) iekļauj šādu pantu:

“28.b pants

Resursi

Neskarot dalībvalstu budžeta autonomiju, dalībvalstis nodrošina pietiekamus cilvēkresursus un finanšu resursus rezultatīvai šajā direktīvā izklāstīto pasākumu piemērošanai.”;

24) direktīvas 29. pantu aizstāj ar šādu:

“29. pants

Komisijas ziņojuma sniegšana un pārskatīšana

Līdz ... [seši gadi no šīs grozītajai direktīvai stāšanās spēkā] Komisija iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par šīs direktīvas piemērošanu. Ziņojumā novērtē to, kādā mērā dalībvalstis ir veikušas vajadzīgos pasākumus, lai panāktu atbilstību šai direktīvai, tostarp tehniskajā īstenošanā, un sevišķi to, kā dalībvalstis īsteno 9.a panta 3. punktu. Ziņojumā Komisija ņem vērā Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras un Eurostat konstatējumus.

Vajadzības gadījumā ziņojumam pievieno leģislatīvā akta priekšlikumu.”.

2. pants

Transponēšana

1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu šīs direktīvas prasības, līdz ... [divi gadi no šīs grozošās direktīvas spēkā stāšanās dienas], izņemot pasākumus, kuri ir nepieciešami šīs direktīvas 1. panta 21) punkta, kas attiecas vienīgi uz Direktīvas 2012/29/ES 26.b pantu, izpildei un kurus pieņem un publicē līdz ...[četri gadi pēc šīs grozošās direktīvas spēkā stāšanās dienas]. Dalībvalstis par to tūlīt informē Komisiju.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka paņēmienus, kā izdarāma šāda atsauce.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to valstu tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

3. pants
Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm saskaņā ar Līgumiem.

Strasbūrā, ...

Eiropas Parlamenta vārdā —
priekšsēdētāja

Padomes vārdā —
priekšsēdētājs / priekšsēdētāja